

Varhaiskasvattajan päiväkirja - Kielitietoisuus alle 3-vuotiaiden lasten ryhmässä

Laura Uddman

2022 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

**Varhaiskasvattajan päiväkirja - Kielitietoisuus alle 3-vuotiaiden
lasten ryhmässä**

Laura Uddman
Sosionomi AMK
Opinnäytetyö
toukokuu, 2022

Laura Uddman

Varhaiskasvattajan päiväkirja - Kielitietoisuus alle 3-vuotiaiden lasten ryhmässä

Vuosi

2022

Sivumäärä

45

Tämän päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön tarkoituksena oli tarkastella kielitietoisuutta ja lasten kielenkehitystä päiväkodissa alle 3-vuotiaiden lasten ryhmässä. Opinnäytetyön tavoitteena oli havainnoida ja selvittää, miten kielitietoisuus näkyy päiväkodin arjessa ja millä keinoilla tai menetelmillä varhaiskasvatuksen henkilöstö voi vaikuttaa lapsen kielenkehityksen tukemiseen, sekä miten käytännön työssä voidaan hyödyntää kielitietoista pedagogiikkaa. Opinnäytetyön tarkoitus oli kehittää myös tekijän ammattitaitoa ja vahvistaa tekijän ammatillista identiteettiä.

Opinnäytetyö toteutettiin keväällä 2022 eräässä tuusulalaisessa päiväkodissa alle 3-vuotiaiden lasten ryhmässä. Päiväkirjassa raportoidaan varhaiskasvattajan arkea kymmenen viikon ajan. Jokaiselle viikolle on laadittu viikkosuunnitelma tavoitteineen, jonka jälkeen on kirjattu päivittäin työtehtäviä ja havaintoja päiväkodin arjesta. Jokaisen viikon päätteeksi on vedetty yhteen tapahtumia teorian tietoon peilaten ja pohtien.

Tuloksena tekijä kokee, että kielitietoisuus näkyy päiväkodin arjessa päivittäin. Lukeminen on yksi helppo kielitietoisuutta edistävä menetelmä. Lisäksi aikuisen lämmin ja selkeä vuorovaikutus on osa kielitietoista varhaiskasvatusta. Kaikissa arjen hetkissä voidaan hyödyntää kielitietoista pedagogiikkaa, ja näin tukea lasten kielenkehitystä. Tekijän ammatti-identiteetti ja ammatillinen itsevarmuus vahvistuivat opinnäytetyöprosessin aikana valtavasti.

Laura Uddman

Diary of an Early Childhood Educator - Language awareness in a kindergarten group under 3-year-olds

Year	2022	Pages	45
------	------	-------	----

The purpose of this diary-based thesis was to examine language awareness and language development of children in a kindergarten group of children under 3 years of age. The aim of the thesis was to observe and find out how language awareness is reflected in the daily life of kindergartens and with which methods early childhood education staff can influence the development of a child's language, and how language-aware pedagogy can be utilized in practical work. The purpose of the thesis was also to develop the author's professional skills and strengthen professional identity.

The diary was written in the spring of 2022 in a kindergarten in Tuusula with a group of children under 3 years of age. The diary reports the daily life of an early childhood educator for ten weeks. A weekly plan with goals was written up for each week. It describes the author's daily work assignments and observations. At the end of each week, there is a summary and reflection on the theoretical background.

As a result, the author experienced that language awareness appeared daily in the life of kindergarten. Reading was one easy method to raise language awareness. Warm and clear interaction of an adult was also part of language-aware early childhood education. Language-aware pedagogy can be always used to support children's language development. The author's professional identity and professional self-confidence were enormously strengthened during the thesis process.

Keywords: early childhood education, language awareness, language development

Sisällys

1	Johdanto.....	7
2	Nykytilanne.....	7
2.1	Nykyinen työ ja osaaminen	7
2.2	Sidosryhmät	9
2.3	Vuorovaikutustaidot	10
2.4	Kehittäminen	11
2.5	Opinnäytetyön tavoitteet	11
2.6	Keskeiset käsitteet.....	11
3	Päiväkirjaraportointi.....	12
3.1	Ensimmäinen viikko	12
3.2	Toinen viikko.....	15
3.3	Kolmas viikko	17
3.4	Neljäs viikko	20
3.5	Viides viikko.....	23
3.6	Kuudes viikko	26
3.7	Seitsemäs viikko	29
3.8	Kahdeksas viikko	32
3.9	Yhdeksäs viikko	34
3.10	Kymmenes viikko	36
4	Yhteenveto ja pohdinta	39
4.1	Tavoitteiden toteutuminen	39
4.2	Ammatillinen kehittyminen.....	41
4.3	Kehittämistyön jatkaminen	41
	Lähteet.....	43
	Kuviot	45

1 Johdanto

Idea tämän päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön toteuttamiseen syntyi aloitettuani työskentelyn eräessä tuusulalaisessa päiväkodissa. Ajattelin päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön tukevan työskentelyäni ja ammatillista kehittymistäni. Aiheeksi valikoitui kielitietoisuus, joka palvelisi myös työnantajani ja ryhmäni tarpeita. Kielenkehityksen tukeminen on kirjattu ryhmämme varhaiskasvatussuunnitelmaan, joka on laadittu lasten henkilökohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien tavoitteiden pohjalta. Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö valmistuisi työn ohessa päivittäisen ja suunnitelmallisen kirjoittamisen ansiosta.

Olen työskennellyt varhaiskasvatuksen opettajan tehtävässä alle 3-vuotiaiden ryhmässä vuoden 2021 elokuusta alkaen. Ryhmä on uusi, elokuussa 2021 perustettu, ja suurin osa ryhmän lapsista on tullut ryhmään suoraan kotihoidosta. Kanssani ryhmässä työskentelee kaksi varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa. Päiväkoti on Tuusulan kunnan päiväkotit, ja Tuusulan kunta toimii opinnäytetyöni toimeksiantajana.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 40-41) kerrotaan, että varhaiskasvatuksen tehtävä on vahvistaa lasten kielen kehitystä. Kielelliset taidot antavat lapsille keinoja ja mahdollisuuksia osallisuuteen sekä aktiiviseen toimijuuteen. Lasten kielitietoisuus kehittyy käyttämällä lasten kanssa monipuolista ja rikasta kieltä sekä havainnoimalla arjessa kuultavaa kieliympäristöä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 42).

Opinnäytetyössäni kirjaan 10 viikon ajan päivittäin kokemuksiani ja havaintojani alle 3-vuotiaiden ryhmässä kielenkehityksen ja kielitietoisuuden näkökulmasta. Selvitän mitä kielitietoisuus tarkoittaa käytännössä sekä peilaan havaintojani teorian tietoon pohtien, miten kielitietoisuutta voitaisiin kehittää ja lasten kielenkehitystä tukea.

2 Nykytilanne

2.1 Nykyinen työ ja osaaminen

Työtehtävät ja osaaminen

Varhaiskasvatuksen opettajana toimin tiimin pedagogisena johtajana. Tiimissä työskentelee lisäksi kaksi varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa. Varhaiskasvatuksen opettajana päävastuullani on lapsiryhmän toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi (OAJ 2020). Vastaan ryhmän sekä lasten varhaiskasvatussuunnitelmien laatimisesta ja niiden arvioinnista.

Työtehtäviini kuuluu lasten hoitoon ja kasvatukseen liittyvät tehtävät aina vaipanvaihdoista syöttämiseen, laulamiseen askarteluun ja kurahousujen pukemisiin. Näiden perustehtävien lisäksi osallistun joka toinen viikko varhaiskasvatustyöryhmän johtajan vetämään koko talon pedagogiseen palaveriin, olen yhteydessä perheisiin kuukausikirjein tai aina tarpeen tullen, konsultoin varhaiskasvatuksen erityisopettajaa tai suomi toisena kielenä (S2) opettajaa, kehitän ja muokkaan toimintaympäristöä, suunnittelen, kehitän ja arvioin toimintaa.

Oman osaamisen arviointi

Takanani on yli 10 vuoden työkokemus varhaiskasvatuksesta lastenhoitajana usean kunnan tai kaupungin palveluksessa. Lisäksi olen ohjannut lähihoitajaopiskelijoita ammattiopistossa neljän vuoden ajan kasvun ja osallisuuden edistämisen tutkinnon osan opinnoissa, lasten ja nuorten hoidon ja kasvatuksen osaamisalan opinnoissa sekä työssäoppimisjaksoilla. Näiden vuosien aikana varhaiskasvatus on muuttunut ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteitakin on uudistettu useampaan kertaan.

Osaamiseni varhaiskasvatuksen kentällä on vahva. Arvioin oman osaamistasoni olevan tällä hetkellä taitavan suoriutujan ja kokeneen asiantuntijan välimaastossa. Sosionomiopintojen myötä olen syventänyt osaamistani entisestään. Jo lastenhoitajana minulla oli paljon tietoa lapsen kehityksestä sekä kehityksen ja kasvun tukemisesta. Sosionomiopintojen myötä olen vahvistanut erityisesti pedagogista osaamistani sekä ymmärrystä varhaiskasvatuksen moninaisuudelle. Vahvuksiini kuuluu vuorovaikutustaidot, positiivinen pedagogiikka ja sensitiivinen työote.

Hyvien vuorovaikutustaitojen ja sensitiivisyyden lisäksi työssä tarvitaan paljon tietoa eri ikäisten lasten kehityksestä ja kehitysvaiheista. Työ sisältää jatkuvaa lasten kehitystason ja oppimisen havainnointia. Työssä vaaditaan osaamista ja taitoa suunnitella ja toteuttaa pedagogista toimintaa lasten kehitystasoa ja tarpeita vastaavasti sekä tavoitteita palvellin. Minun tulee työssäni osata arvioida millä keinoilla lapsi saa varhaiskasvatuksessa tarpeitaan vastaavan tuen kasvuun ja kehitykselleen. Toimin työssäni myös tiiminvetäjänä kasvattajatiimilleni, eli johtamistaidoista on hyötyä. Johtamistaidot ovat oma henkilökohtainen kehittämiskohdeeni. Uskon sen liittyvän vahvasti pitkään historiaani lastenhoitajana, jolloin olen työskennellyt erilaisissa roolissa kuin nyt. Oma ammatti-identiteettini ja roolini on siltä osin vielä kehittymässä.

Kehittyminen

Vuosien työkokemuksen myötä sekä sosionomiopintojen työharjoittelussa ja projekteissa saamani palautteen ansiosta oma ammatillinen itsevarmuus sekä usko omaan ammattitaitoon on kasvanut valtavasti. Toimin silti ensimmäistä kertaa varhaiskasvatuksen opettajan tehtävässä,

joten ammatti-identiteettini on vielä kehittymässä. Haasteen tuo myös uusi varhaiskasvatuslaki (540/2018, 6. luku), jonka myötä en tule valmistuttuani saamaan varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuutta, vaikka olen käynyt samat opintojaksot kyseisen kelpoisuuden vielä saavien kanssa. Valmistuessani sosionomiksi saan varhaiskasvatuksen sosionomin kelpoisuuden. Varhaiskasvatuksen sosionomille ei kuitenkaan vielä monella työnantajalla, kuten ei myöskään Tuusulan kunnalla, ole luotuna tehtäväkuva. Myös työpaikat varhaiskasvatuksen sosionomeille ovat kiven alla, ja ne ovat havaintojeni perusteella usein hankerahoitettuja määräaikaista tehtäviä. Oman haasteensa ammatti-identiteettini kehittymiselle tuo siis epä-tietoisuus siitä, etten vielä varmasti tiedä, mihin ammattiin ja minkälaiseen tehtävään olen valmistumassa.

2.2 Sidosryhmät

Varhaiskasvatuksen sidosryhmät voidaan jakaa sisäisiin ja ulkoisiin sidosryhmiin. Sisäisinä sidosryhminä näen työn ytimen: ensimmäisenä ja tärkeimpänä lapset ja perheet huoltajineen. Lisäksi sisäisiä sidosryhmiä on päiväkodin kasvattajatiimi, kasvattajayhteisö eli koko päiväkodin henkilöstö, varhaiskasvatusyksikön johtaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja suomi toisena kielenä opettaja. Ulkoisten sidosryhmien kanssa yhteistyö ja vuorovaikutus tapahtuu harvemmin, mutta on kuitenkin tärkeää ja merkityksellistä laadukkaan varhaiskasvatuksen ja moniammatillisen yhteistyön kannalta. Ulkoisiin sidosryhmiin jää neuvola, terapeutit, lastensuojelu, seurakunta, koulu, kirjasto ja muut varhaiskasvatusyksiköt.

Kuvio 1: Varhaiskasvatuksen sidosryhmät

Yhteistyö sidosryhmien välillä on osa monialaista yhteistyötä. Yhteistyön tavoitteena on järjestää jokaiselle lapselle hänen kehityksensä ja tarpeidensa mukaista kasvatusta, opetusta ja hoitoa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 33.) Uskon että sosionomikoulutukseni on suuri hyöty työssäni päiväkodissa, sillä asiakkaiden erilaisten tarpeiden tunnistaminen ja palveluihin ohjaaminen ovat myös osa työtäni.

2.3 Vuorovaikutustaidot

Varhaiskasvatus perustuu suurelta osin vuorovaikutukseen. Työ on jatkuvaa vuorovaikutusta lasten, perheiden, tiimin ja muiden sidosryhmien kanssa. Päivän aikana ollaan jatkuvassa vuorovaikutuksessa lasten kanssa ja huoltajien kanssa päivittäin aamun ja iltapäivän tuonti- ja hakutilanteissa. Kasvattajatiimin kanssa vaihdetaan ajatuksia mahdollisuuksien mukaan, kuitenkin päivittäin. Vuorovaikutustaidot ovat siis hyvin tärkeässä roolissa varhaiskasvatuksessa työskennellessä.

Oma persoonani ja tapani olla vuorovaikutuksessa lasten, heidän perheiden sekä työyhteisön kanssa ovat tärkeimpiä työvälineitäni. Päivittäiset kohtaamiset perheiden kanssa ja itseni esittely uusia perheitä kohdatessa ovat asioita, joihin haluan tietoisesti panostaa. Kasvattajan ja huoltajan välinen arvostava vuorovaikutus tukee lapsen kehitystä. (Salminen 2017, Kasvattaja lasten kehityksen ja oppimisen tukena). Myös kasvattajatiimin sisäiseen ilmapiiriin haluan omalta osaltani vaikuttaa positiivisesti, sillä vuorovaikutuksen ollessa myönteinen ja arvostava aikuisten kesken, vaikuttaa se myönteisesti myös lapsiin. (Salminen 2017, Pedagogiikka vuorovaikutuksen tukena). Positiivisen vuorovaikutuksen lapsen ja aikuisen välillä, ja aikuisen monipuolisen kielen käytön on tutkimuksissa todettu myönteisenä tekijänä lasten kasvun ja kehityksen kannalta. (Salminen 2017, Monipuolinen vuorovaikutus ja pedagoginen osaaminen tuottavat paljon hyvää).

Tapani toimia kasvattajana on sensitiivinen. Työotteeni on lempeä ja kuunteleva ja huomioin herkästi lapsen aloitteita ja tarpeita. Tavoitteenani on, että jokainen lapsi kokee tulevansa kuulluksi ja olevansa hyväksytty omana itsenään. Varhaiskasvattajana positiivisen pedagogiikan menetelmät kulkevat aina työkalupakissani. Myönteisiin tunteisiin ja vahvuuksiin perustuva positiivinen pedagogiikka juontaa juurensa positiivisesta psykologiasta. Se on pedagoginen suuntaus, jossa opetellaan yhdessä hallitsemaan käyttäytymistä, löytämään ratkaisuja ja oppimaan virheistä palkkioiden ja rangaistuksien sijaan. Tavoitteena on hyvinvoiva ja kukoistava lapsi sekä kasvattaja. (Positiivinen kasvatus 2021).

2.4 Kehittäminen

Työ varhaiskasvatuksessa sisältää jatkuvaa kehittämistä. Omaa työtä ja työtehtäviä tulee arvioida ja kehittää säännöllisesti. Myös toimintaympäristöä kehitetään aina tarvittaessa toimintaa ja lasten tarpeita paremmin palvelevaksi. Toimintaympäristöä tulee muuttaa, jotta se tukee asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja toteutumista.

Aloitettuani työt täysin uudessa ryhmässä viime elokuussa, olen päässyt kehittämään koko ryhmän toimintaa täysin tyhjästä. Olemme tiiminä luoneet meille ja lapsillemme sopivan päivästruktuurin ja toimintatavat. On ollut ilo huomata konkreettisesti miten omat ratkaisut vaikuttavat positiivisesti arkeen ja tukevat toimintaamme. Opinnäytetyöni on tarkoitus kehittää kielitietoista toimintaa alle 3-vuotiaiden lasten ryhmässä.

2.5 Opinnäytetyön tavoitteet

Opinnäytetyöni tavoitteena on tarkastella alle 3-vuotiaan lapsen kielen kehitystä sekä kielitietoisuutta varhaiskasvatuksessa. Tarkoitukseni on havainnoida ja selvittää, miten kielitietoisuus näkyy päiväkodin arjessa ja millä keinoilla tai menetelmillä varhaiskasvattaja voi vaikuttaa lapsen kielen kehityksen tukemiseen sekä miten kielitietoista pedagogiikkaa voidaan hyödyntää käytännön työssä päiväkodissa.

2.6 Keskeiset käsitteet

Avaan seuraavaksi lyhyesti joitakin opinnäytetyössäni esiintyviä keskeisiä käsitteitä, jotka eivät välttämättä avaudu varhaiskasvatukseen ennestään perehtymättömälle lukijalle. Osaa käsitteistä avaan erikseen päiväkirjaraportoinnin yhteydessä tai viikkoyhteenvedoissa.

Vasu

Vasu on lyhenne sanasta varhaiskasvatussuunnitelma. Kaikkea varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaa valtakunnalliset Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, joka on Opetushallituksen laatima velvoittava määräys. Sen tehtävänä on taata yhdenvertaisesti laadukas varhaiskasvatus koko Suomessa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet tukee ja ohjaa varhaiskasvatuksen toteuttamista sisältöineen ja tavoitteineen. Perustana tälle on Varhaiskasvatuslaki. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 7-8.)

Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman lisäksi varhaiskasvatuksen järjestäjät, esimerkiksi kunnat ja kaupungit, laativat omat paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat. Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma sisältää kaikki samat tavoitteet ja sisällöt kuin valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, paikalliset erityispiirteet huomioon ottaen. Lisäksi jokaiselle varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle laaditaan oma henkilökohtainen lapsen var-

haiskasvatussuunnitelma yhdessä huoltajien kanssa. Siihen kirjataan lapsen kiinnostuksen kohteet ja vahvuudet sekä tavoitteet ja toimenpiteet pedagogiselle toiminnalle. Lapsen vasua arvioidaan vähintään kerran vuodessa ja aina tarvittaessa. Lapsen vasuun kirjatut tavoitteet tulee ottaa huomioon ryhmän toiminnan suunnittelussa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 8-10.)

Laulupiirtäminen

Laulupiirtäminen on laulun ja kuvallisen ilmaisun yhdistävä moniaistinen ja elämyksellinen toimintamuoto. Piirtämislaulua laulaen tai kuunnellen piirretään milloin minnekin, esimerkiksi paperille, ilmaan, kaverin selkään, hiekkaan tai vaikka lumihankeen. (Lappalainen 2017, 11.)

Siirtymätilanne

Siirtymätilanteella tarkoitetaan nimensä mukaisesti tilanteesta tai tekemisestä toiseen siirtymistä, esimerkiksi ruokailusta vessaan tai aamupiiriltä pukemaan siirtymistä.

Kokopäiväpedagogiikka

Pedagogiikan läsnäolo kaikissa arjen hetkissä, kaikissa kohtaamisissa, niin ohjatussa toiminnassa, kuin siirtymä- hoito- tai leikkitalanteissakin. Tilanteessa kuin tilanteessa kasvattajalla on päässään ”pedagogiset silmälasit” joiden avulla voidaan tarkastella kaikkia tilanteita oppimistilanteina. (Ahonen & Roos 2021, 171.)

3 Päiväkirjaraportointi

Päiväkirjamuotoisessa opinnäytetyössä kirjoitan päiväkirjaa 10 viikon ajan päivittäin jokaisena työpäivänä. Aloitan jokaisen viikon suunnittelemalla viikolle tavoitteita tai tehtäviä. Raportoin päivittäin ja lisäksi teen yhteenvedon viikon päätteeksi. Kymmenen viikkoa kestävä päiväkirjaraportointi sijoittuu 21.2. - 29.4.2022 väliselle ajalle. Tieto hyväksytystä tutkimusluvasta tuli 19.2.2022 sähköpostitse.

3.1 Ensimmäinen viikko

Ensimmäisen viikon tavoitteena on havainnoida ryhmämme lasten kielenkehitystä. Tuleva viikko on ihanteellinen havainnoinnille, sillä se on koululaisten hiihtolomaviikko ja osa lapsista lomailee pitkin viikkoa, jolloin ryhmässä saattaa olla tavallista rauhallisempaa. Myöskään palavereja ei ole suunniteltu tälle viikolle, joten saan keskittyä vain lapsiin ja töihin ryhmässä.

Maanantai

Hiihtolomaviikon ja sairastelujen vuoksi lapsia oli tänään ryhmässä paikalla vain seitsemän. Olin avausvuorossa, eli olin tullut talon ensimmäiseen työvuoroon ja avaamaan päiväkodin. Sain nauttia rauhallisista hetkistä ensimmäisten lasten kanssa. Toinen ensimmäisinä tulleista lapsista halusi leikkiä barbi- ja ponileikkiä toisen liittyessä mukaan leikkiin, joten leikimme sitä lattialla istuen. Tunnelma oli hiljainen ja rauhallinen. Sanoitin leikkiä, sen asioita ja tapahtumia. Leikkijät olivat 2-vuotiaita ja molemmilla puhe oli sujuvaa, joskin hieman epäselvää. Pikkuhiljaa lapsia alkoi tulla lisää, ja ryhmätilan täytti iloinen melske. Myös pientä itkevää 1-vuotiasta lohdutin sylissä lattialla istuen, muutaman 3-vuotiaan autoleikkiä samalla seuraten. Välivuoron tullessa töihin aloitettiin aamupala, ja lapset ryntäsivät aamupalakärryn nähtyään tottuneeseen tyyliin omille pöytäpaikoilleen. Aamupalan jälkeen jakauduttiin leikkeihin lasten mielenkiinnon mukaan. Iltavuoron tullessa töihin lähdin pitämään sak-aikaa, sillä lapsia oli kahdelle kasvattajalle sopiva määrä, ja tällainen tilaisuus kannattaa siihen hyödyntää. Sak-aika on varhaiskasvatuksen opettajan pedagogisen toiminnan suunnittelu- arviointi- ja kehittämistehtäviin varattua työaikaa, jota tulisi olla noin 5 tuntia viikossa (OAJ 2019, 4). Sak-ajalla kirjasin lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan lisätietoja lapsen neuvolakäynniltä, suunnittelin huomisen päivän jumppaa ja tarkastelin tulevan viikon hoitoaikavarauksia ja pohdin työvuoroja niihin liittyen.

Tiistai

Tulin tänään sulkuvuoroon, eli myöhäisimpään, talon sulkevaan työvuoroon, ja ryhmässä oli jo täysi tohina päällä. Moikkasin kaikki lapset yksi kerrallaan ja lukaisin viestivihon. Viestivihoon kirjaamme vanhempien terveisiä tai muita tärkeitä keskusteluita, jotka tulisi kaikkien kasvattajien ryhmässä tietää. Päätin lennosta vaihtaa päivän ohjelmaa, sillä lapsia oli paikalla vain kuusi, ja yöllä oli tullut lunta niin paljon että päivän sisäjumpan sijaan mentäisiin ulos tekemään lumihommia. Jaettiin lapset niin että jokaisella kasvattajalla oli kaksi lasta siirtymätilanteissa. Ollessani iltavuoro, minä ja pienryhmäni kaksi lasta lähdimme ulos viimeisinä. Sillä aikaa, kun muut olivat vessassa ja pukemassa, me ehdimme vielä leikkimään. Lapsilla oli potkumopot ja kiinnitin seinään aiemmin askartelemani bensapumpun ja sähköauton latauspisteen. Olimme aiemmin pohtineet tiimissä, miten potkumopo/autoleikkiä saisi rikastettua, ja ryhmämme lastenhoitaja keksi idean bensapumpusta. Lapset olivat siitä hyvin kiinnostuneita ja innoissaan leikkivät tankkaavansa tai lataavansa autoa ja mopoa. Ulkoilun jälkeen syötiin lounasta ja pöytäseurana minulla oli vain yksi lapsi. Olen huomannut, että lapset ovat kovin kiinnostuneita aina mitä minulla on lautasella, sillä syön eri ruokaa kuin heillä. Käydään siis lasten aloitteesta läpi kaikki mitä meillä lautasilla on.

Keskiviikko

Aamupiirillä laulettiin, katsottiin yhdessä viikonpäivä, sää ja päiväjärjestys. Yksi pienryhmä lähti aamupiiriltä pukemaan ja kaksi pienryhmää jäi kuuntelemaan satua Seppo-seepran telttarektestä. Keskusteltiin sadusta ja siinä esiintyneistä eläimistä. Se herätti lapsissa paljon keskustelua. Siirryttiin seuraavaksi vielä viimeisten pienryhmien kanssa pienryhmä kerrallaan ulos ja nautittiin aurinkoisesta ja lumisesta säästä. Toisin kuin luulin, että hiihtolomaviikosta johtuen meillä ei olisi tiimipalavereja, tiimipalaverimme oli tänään ja naapuriryhmästä tuli kasvattaja lapsiamme lepoheikellä siksi ajaksi valvomaan. Tiimipalaverissa puhuttiin ajankoh-
taisia asioita lapsista, sovittiin ensi viikolla uusien huhtikuussa aloittavien lasten kontaktoinnit, sekä miten aloituskeskustelut ja tutustumiset järjestetään. Lisäksi käytiin läpi kirjoittamani tervetulo-kirje uusille perheille. Kirje sisältää tietoja ryhmästä ja ohjeita varhaiskasvatuksen aloitukseen ja käytännön asioihin. Iltapäivällä tein huomion, että aiemmin askar-
telemistani bensapumpusta ja latauspisteestä tulee kovasti riitoja ja erimielisyyksiä lasten kesken. Päätin askarrella vielä kaasupisteestä kolmanneksi. Päivä oli rauhallinen, seitsemän lasta paikalla ja kolme kasvattajaa.

Torstai

Tänä aamuna herättiin järkyttäviin uutisiin Ukrainan sodasta. Se sai mielen apeaksi ja olo oli hämmentynyt ja harmaa koko päivän. Töissä oli silti keskittyttävä olennaiseen ja oltava lapsille mahdollisimman normaali ja turvallinen, vaikka huoli oli täyttänyt meidän kaikkien kasvattajien sydämet. Olin jälleen avausvuorossa, ja päätin laittaa iPadista rentouttavaa pianomusiikkia soimaan ryhmään luodakseni rauhallista tunnelmaa aamun aikaisin saapuville perheille.

Aamun normaaleiden touhujen, leikkien ja aamupalan jälkeen lähdettiin ulos. Tällä viikolla oli satanut paljon lunta, eikä huolto ollut tehnyt kiinteistössämme lumitöitä koko viikolla, joten esihenkilön ohjeistuksella otin kuvia pihan lumimäärästä lähettääkseni niitä huoltoyhtiöön. Meitä huoletti sen lumimäärän sulaminen loskaksi, sillä piha olisi silloin vaarallinen lapsille. Suuri osa työajastani menikin tänään huoltopyyntöjen kirjoitteluun, joita lähdin sisälle tekemään, kun muut kasvattajat olivat tulleet ulos. Työvuoroni päättyi päivälepoaikana ja päästyäni kotiin tein koronan kotitestin, joka oli positiivinen. Jäin siis sairauslomalle kotiin.

Viikkoyhteenveto

Mennyt viikko on kulunut rauhallisesti paikalla olleiden lasten määrän ollessa vähäisempi. Olemme saaneet rauhassa keskittyä lasten leikkeihin ja vastata lasten toiveisiin kaikessa tekemisessä. Leikki-tilanteet ovatkin oivia lasten kielenkehityksen havainnointiin. Kielellä ja vuorovaikutuksella on iso rooli lasten leikissä. Leikkiessä lapsi myös oppii erilaisia tapoja kommunikoida. Kommunikointi voi olla sanojen lisäksi kehollista tai toiminnallista. Kommunikoida voi myös eleillä, ilmeillä ja katseella. Aikuisen tehtävä leikissä on nimetä, sanoittaa ja rikastut-

taa leikkiä. Aikuinen voi toistaa sanoja ja selittää sanojen merkityksiä. Vaikka lapsen sanavarasto ja kielelliset valmiudet iän myötä kehittyvätkin, sanaton ilmaisu ja niiden merkitys ei katoa. (Viljamaa & Yliherra 2020, 212.)

Mennyt viikko on myös todistanut sen, miten paljon ryhmän lapsimäärä vaikuttaa leikin ja vuorovaikutuksen laatuun ja sisältöön. Nyt kun meillä oli huomattavasti vähemmän lapsia paikalla, ilmapiiri oli rauhallisempi leikeille ja aikaa oli enemmän aikuisillakin keskittyä itse leikkiin. Aikaa ei kulunut ristiriitojen tai muiden sattumusten selvittelyyn tai pyllypesuihin niin paljon, kuin jos koko ryhmä olisi ollut paikalla. On siis mielestäni oikein, että näistä hiljaisemmista päivistä tai viikoista otetaan kaikki hyöty irti.

Tavoitteenani tällä viikolla ollut lasten kielenkehityksen havainnointi onnistui siis hyvin, kirjaimellisesti kuin leikkien. Havainnointi on yksi osa arviointia, joka kuuluu työtehtäviini varhaiskasvatuksessa. Havainnointi on työkalu, jonka avulla tiedämme mitä asioita meidän tulee painottaa ryhmän pedagogista toimintaa suunnitellessa. (Ahoon & Roos 2020, 189.) Havainnointia tulen jatkamaan tulevana viikkoina. Se onkin tärkeä työkalu toimintaa suunniteltaessa, arvioidessa ja kehittäessä. Myös viikoittaisessa tiimipalaverissa tuomme havaintojamme esille ja pohdimme yhdessä syitä, keinoja tai työkaluja jonkin asian tukemiseksi. Lähes jokaisen ryhmämme lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattu tavoitteeksi kielen kehityksen tukeminen, joten siksikin sen jatkuva arviointi on tärkeää. Ryhmässämme on tällä hetkellä kaksitoista 1-3-vuotiasta lasta, suurin osa alle 3-vuotiaita. Kaksi ryhmämme lapsista on monikielisiä.

Kielten rikas maailma on yksi Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2018, 41-42) oppimisen alue. Sen sisältämiin tavoitteisiin kuuluvat lapsen vuorovaikutustaitojen tukeminen, kielen ymmärtämisen taitojen tukeminen, puheen tuottamisen taitojen tukeminen, kielen käytöaidon edistäminen, kielellisen muistin ja sanavaraston kehittäminen sekä kielitietoisuuden lisääminen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018) on Opetushallituksen varhaiskasvatustlain (540/2018) pohjalta antama velvoittava määräys, jonka tehtävänä on tukea ja ohjata tasapuolisen ja laadukkaan varhaiskasvatuksen järjestämistä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 7-8.)

3.2 Toinen viikko

Toisella viikolla tavoitteeni on etsiä kirjallisuutta, materiaalia ja muuta tietoa lasten kielenkehityksestä ja sen tukemisesta. Vietän tämän viikon kotona koronatartunnan vuoksi.

Maanantai

Tänään ajattelin tutkia Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita (2018) tarkemmin, vaikka se minulle entuudestaan hyvin tuttu asiakirja onkin. Lisäksi otin rinnalle auki Tuusulan kunnan

oman varhaiskasvatussuunnitelman (2019) ja vertasin näiden yhtäläisyyksiä kielenkehityksen ja sen tukemisen näkökulmasta.

Tiistai

Luin Liisa Ahosen & Piia Roosin teosta *Untuvikot - Alle 3-vuotiaiden pedagogiikka* (2020), joka tarjoaa käytännönläheistä ja selkeää esimerkein tuettua tietoa alle 3-vuotiaiden lasten ryhmän pedagogiikasta. Luin teoksesta luvun ”Matkataan satujen maailmaan”, jossa käsitellään satujen, tarinoiden, lorujen ja laulujen etuja ja vaikutuksia pienten lasten kielenkehitykseen. Mieleenpainuvaa oli muistutus siitä, kuinka tärkeää on kasvattajan herkkyys tarttua lapsen aloitteisiin. Lapsi tarvitsee kielen oppimisen tueksi vastavuoroista vuorovaikutusta, kun vaikka aikuinen voi oppia kokonaisen kielen pelkästään kuuntelemalla. Kun lapsi oivaltaa toiminnallaan olevan vaikutusta ympäristössä tapahtuviin asioihin, kyky erilaisiin keinoihin kommunikoida kehittyy vauhdilla. (Ahonen & Roos 2020, 77.)

Keskiviikko

Perehdyin tänään leikkiin kielenkehityksen tukemisen näkökulmasta. Lukuvuorossa oli Elina Viljamaan ja Anneli Yliherran artikkeli ”Leikki on kaikki” teoksessa *Lapsen kielenkehitys* (Niemi-Haapala, Haapala & Ukkola 2020). Aikuisen vahva mukana olo leikeissä ja leikin tukemisessa oli esillä myös tämän näkökulman osalta. Sanat ja käsitteet sekä niiden merkitykset tulevat lapselle tutuksi leikin kautta, kun aikuinen on leikissä mukana. (Viljamaa & Yliherra 2020, 212.)

Torstai

Kävin läpi KieliPeda-työvälineen materiaaleja. KieliPeda on Turun yliopiston kehittämistyöryhmän kehittämä työväline kielitietoisien toimintatapojen kehittämiseen ja erityisesti monikielisten lasten kielenkehityksen tukemiseen varhaiskasvatuksessa (2020, 3). KieliPedan sivustolla on maksuton materiaalipaketti monikielisen lapsen kielenkehityksen arviointiin ja seurantaan ja kielitietoisuuden oppimisympäristön arviointiin. Ajattelin että otan materiaalit heti ensi viikolla käyttöön ainakin oppimisympäristön arvioinnin osalta.

Perjantai

Tänään perehdyin Tuusulan varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatussuunnitelmaan eli TaikaKultsuun (2022). TaikaKultsu tarjoaa ideoita kulttuurikasvatuksen toteuttamiseen varhaiskasvatuksessa. Ilmaisun rikas maailma -suunnittelutarjottimella on vinkkejä varhaiskasvatussuunnitelman perusteista (2018) tuttuja ilmaisun monet muodot ja Kielten rikas maailma -oppimisen alueiden sisältöjen toteuttamiseen kulttuurikasvatuksen näkökulmasta. Suunnittelutarjot-

timen avulla on helppoa ja selkeää hahmottaa ja arvioida oman ryhmän toimintaa ja oppimis-ympäristöä. TaikaKultsu ja sen suunnittelutarjottimet ovat minulle entuudestaan tutut, mutta työn ohessa niihin ei ole ollut niin paljon aikaa perehtyä, kun olisi ollut tarve.

Viikkoyhteenveto

Sain tällä viikolla olosuhteiden pakosta rauhassa perehtyä aiheeseen eri näkökulmista. Pelkäsin etukäteen, saanko tästä viikosta mitään irti tai löydäkö mitään töihin vietäväksi. Ideoita kuitenkin onnekseni pulppusi ja kaipasinkin töihin viemään niitä ideoita käytäntöön.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018) edellyttävät varhaiskasvatuksen toimintatapojen olevan kielitietoisia. Jokainen varhaiskasvatuksen opettaja on myös suomen kielen opettaja. Varhaiskasvatuksessa kaikki ovat kielen oppijoita: niin ne lapset, joiden äidinkieli on suomi, kuten myös ne lapset, joiden äidinkieli on jokin muu kieli kuin suomi. (Malinen 2019, 105-108.)

On hienoa huomata, että kielitietoisuuteen on luotu erilaisia työvälineitä ja aiheesta on myös Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 42) ja Tuusulan kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa (2019, 40) omat lukunsa. Kielitietoisuus käsitteenä on kuitenkin monelle uusi ja omien havaintojeni perusteella kovin epäselvä. Kielitietoisuus saatetaan nähdä tai ymmärtää usein vain vieraskielisten lasten kanssa toteutettavaksi asiaksi. Kuitenkin jo Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 49) mainitaan sen koskevan ihan jokaista varhaiskasvatuksessa olevaa lasta. Kielitietoisuus kulkee usein käsikkäin kulttuuritietoisuuden kanssa. Kieli- ja kulttuuritietoisuus tarkoittaa, että jokainen lapsi ja perhe kohdataan ja heihin suhtaudutaan arvostaen kieli- ja kulttuuritaustastaan riippumatta, mahdollistaen jokaiselle oman kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisen. Se tarkoittaa, että tietoisesti siirrämme kielellistä ja kulttuurista pääomaa jokaiseen arjen kohtaamiseen ja tilanteeseen. (Malinen 2019, 20.)

3.3 Kolmas viikko

Kolmannella viikolla teen oppimisympäristön arviointia KieliPeda-työvälineen avulla ja pohdin sen perusteella, miten ryhmämme kieliympäristöä voidaan kehittää. Lisäksi ohjelmassa on 3 vuotta täyttävän lapsen Kettu-arviointi osana 3-vuotisneuvolaan lähetettävää varhaiskasvatuksen arviointia.

Maanantai

Oli ihana palata viikon jälkeen töihin ja tavata taas iloiset ja jälleennäkemisestämme ilahtuneet lapset. Aamulla kävin läpi ryhmän kalenteria ja viestivihkoa, jotta pääsin ajan tasalle menneen sekä tulevan viikon tapahtumista. Muutama lapsi pyysi majanrakennusta ja laitoin kankaan pöydän päälle. Lopulta majanrakennus houkutteli paikalle suurimman osan ryhmän

lapsista ja tein toisen, isomman majan jotta kaikki halukkaat pääsivät mukaan. Pidettiin tuttuun tapaan aamupiiri ja ensimmäisen pienryhmän lähdettyä pukemaan, jäi kaksi pienryhmää vielä laulamaan. Lapset olivat hyvin innokkaalla ja aktiivisella tuulella, ja ennen pukemaan siirtymistä pidettiin rauhoittumishetki. Ohjasimme lastenhoitajan kanssa lapset makoilemaan matolle, ja laitoimme rauhallista musiikkia soimaan. Neuvoim lapsia laittamaan kädet vatsan päälle ja kokeilemaan, miltä hengitys tuntuu ja miten vatsa liikkuu ylös ja alas. Rentoutusharjoitus teki selkeästi hyvää ja lapset nauttivat. Oli hyvä hetkeksi pysäyttää vauhti, ennen kuin siirrytään pukemaan. Ulkoilun ja ruokailun jälkeen minulla oli loppupäivä sak-aikaa, joka kului tietokonetta naputellen. Vastailin viesteihin ja korjailin kirjauksia ja merkintöjä Daisy-järjestelmään, jonne huoltajat varaavat hoitoajat ja me merkitsemme lasten läsnäolot. Sain tulostettua KieliPedan kieliympäristön arviointilomakkeen valmiiksi.

Tiistai

Tänään en ehtinytkään perehtyä vielä KieliPedan arviointilomakkeeseen, sillä lepohetkellä meillä oli opettajien pedapalaveri. Palaverissa kävimme läpi melko tuoreen Tuusulan varhaiskasvatuksen ympäristökasvatussuunitelman (2021). Lisäksi ideoitiin, että jokainen lapsiryhmä tekee lähikauppaan iltapäivälehtien sota-aiheisten lööppien tilalle ”Lasten uutiset”. Meidän ryhmämme kohdalla tämä tarkoittaa yhtä lisätehtävää taas meille aikuisille lisää, sillä meidän ryhmän lapset eivät vielä kykene omia lööppejä uutisiin tekemään. Yritän löytää ensi maanantaina lepohetkeltä aikaa tehdä meidän ryhmän lasten uutiset.

Keskiviikko

Aamupiirillä leikittiin ensimmäistä kertaa kim-leikkiä, jossa tarkoituksena on muistaa erilaiset esineet, ja yksi esine poistetaan sillä aikaa, kun lapset pitävät silmiään kiinni tai peitettyinä. Kim-leikki kehittää sanavarastoa, muistia ja päättelykykyä. Lapset keksivät hienosti puuttuvan esineen, ja osasivat myös odottaa ja antaa muille vuoron kertoa. Olin yllättynyt siitä, miten hienosti lapset oivalsivat leikin idean ja miten hienosti esineet muistettiin. Ensin esineitä oli viisi, ja lisäksi loppuvaiheessa vielä kaksi esinettä. Liikuttavaa oli huomata erään 3-vuotiaan lapsen, joka ei vielä puhu, oma arvaus puuttuvasta esineestä. Puuttuva esine oli kruunu, ja lapsi kertoi päätään taputtaen puuttuvasta esineestä, tarkoittaen kruunua. Tänään meillä oli myös tiimipalaveri, jossa käytiin läpi kulunutta sekä tulevaa viikkoa, ja tiistain opettajien pedapalaverin terveisiä.

Torstai

Aamupiirillä laulupiirsimme pienestä, suuremmasta ja tosi suuresta ympyrästä. Yksi pienryhmä lähti ulkoilemaan, toinen pienryhmä jäi maalaamaan sokerimaalauksia ja kolmas pienryhmä jäi kanssani lukemaan kirjoja. Istuin lattialla ja lapset toivat vuorollaan minulle kir-

joja, joita luettiin ja joista keskusteltiin. Pienryhmän pienin ei jaksanut vielä keskittyä aikuisen lukemaan satuun, vaan selaili omaa kirjaa ja sen kuvia, välillä kirjaa vaihdellen. Lähdettiin vuorollamme pukemaan ja ulkoilemaan. Oli ihana huomata, miten piirillä laulupiirtämämme laulun sanat olivat jääneet lapsille mieleen. Moni lapsi kertasi niitä pukiessamme, ja jatkettiin laulua samalla kun puettiin.

Perjantai

Vietin tänään koko lepo hetken lepo huoneessa lasten unta valvoen, sillä yksi kasvattaja oli kiinni uuden lapsen aloituskeskustelussa ja sijaisemme oli valvomassa naapuriryhmän lepo hetkeä heidän tiimipalaverinsa ajan. Lepo huoneessa ehdin samalla täyttämään KieliPedan kielitietoisuuden oppimisympäristön arviointilomaketta. Arviointikohdat on jaettu kolmeen osa-alueeseen, joista ensimmäinen on henkilöstön toiminta. Tämän osa-alueen jokaisen kohdan arvioin toteutuvan meillä hyvin. Kasvattajat toimivat ryhmässämme kielellisinä malleina, toistavat, sanoittavat ja tulkkavat arjen kaikissa tilanteissa. Ryhmässämme vuorovaikutus on sensitivististä, ja siinä otetaan huomioon eleet, ilmeet ja äänensävyt. Ryhmämme ilmapiiri on turvallinen ja lapset tulevat kuulluksi ja nähdyksi. Tämän mahdollistaa pienryhmäpedagogiikka. Seuraava osa-alue liittyi oppimisympäristöön. Arvioin toiminnan eriytyksen toimivan meillä hyvin juuri pienryhmien ansiosta. Myös toimintaympäristömme muokkaus aina tarpeiden ja lasten mielenkiinnon kohteiden mukaan toteutuu hienosti. Kehittämisen varaa arvioin olevan lasten käyttämien kielten näkymisessä kirjoissa, peleissä, teksteissä ja leikeissä. Tätä tulee siis vielä kehittää, ja käyttää vielä enemmän kirjoja ja satuja arjessamme, ja hyödyntää myös kirjallisuutta S2 (eli suomi toisena kielenä) lapsen äidinkielellä. Kolmantena arvioinnin osa-alueena oli lapsen osallisuus. Arvioin lapsen kuulluksi tulemisen ja osallisuuden kielitaidosta riippumatta toteutuvan meillä hyvin. Kehittämisen varaa arvioin olevan kielitaidon kehittämisessä yhteistyössä lasten huoltajien kanssa. Voisimme esimerkiksi laittaa lapsille laulamienne laulujen sanoja kotiin.

Viikkoyhteenvedo

Kolmas viikko sujui vauhdilla ja tekemistä riitti jokaiselle hetkelle. Suunnittelemani 3-vuotiaan Kettu-testi jää tehtäväksi seuraavalle viikolle. Onneksi sillä ei ollut niin kiire, etteikö sitä voisi suosiolla siirtää. KieliPedan kielitietoisuuden oppimisympäristön arvioinnin ehdin myös teemmään, vaikka loppuviikkoa kohti mennessä alkoi jännittämään, jääkö sekin seuraavalle viikolle tehtäväksi. Myös ensimmäisellä viikolla aloittamani lasten havainnointi jatkui. Havainnointi on varhaiskasvatuksessa jatkuvaa ja tarpeellista, toiminnan suunnittelua ja kehittämistä varten.

KieliPedan arviointilomakkeessa yhtenä osa-alueena oli osallisuus. Osallisuus on varmasti kaikille varhaiskasvatuksessa työskenteleville tai varhaiskasvatuksen aiheita opiskeleville tuttu termi. Se on kantava teema myös Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) ja siitä on puhuttu viime vuosina paljon.

Osallisuus tarkoittaa kuulluksi tulemistä ja mahdollisuutta vaikuttaa asioihin. Myös yhteisöllisyys on osallisuutta. Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa on sitä, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa toiminnan sisältöön ja suunnitteluun. Toiminta voi silti olla tavoitteellista ja pedagogisesti suunniteltua. Aikuisen mukanaolo suunnittelussa ja aikuisen ideoiden ei tarvitse sulkea pois lapsen roolia aktiivisena toimijana. (Turja 2020, 47-50.)

Lapsen osallisuuden edistäminen on olennainen osa varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria. Lapsen mielipiteet ja erilaiset näkemykset otetaan huomioon ja niitä arvostetaan. Lapsen ikä- ja kehitystaso huomioiden lapsi on mukana häntä koskevassa päätöksenteossa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 30.) Myös varhaiskasvatuslaki (540/2018, 20 §) velvoittaa, että lapsen mielipidettä on kuultava ja otettava huomioon varhaiskasvatusta suunniteltaessa, toteutettaessa ja arvioitaessa.

Suurelle osalle kasvattajista saattaa olla vielä epäselvää mitä osallisuudella todella tarkoitetaan. Aikuiset saattavat pitää kovin vahvasti kiinni heille tutuiksi tulleista työ- tai toimintamalleista, aikuisen laatimista ennakkosuunnitelmista ja aikatauluista. (Turja 2020, 40-43.) Osa aikuisista saattaa nähdä osallisuuden asiana, jolla toteutetaan vain lasten mielihaluja (Turja 2020, 45). Työurani aikana tekemieni havaintojeni perusteella monet saattavat pelätä omaa valta-asemaansa kasvattajana ja pelkäävät pedagogiikan jäävän lasten toiveiden jalkoihin. Saattaa esiintyä vastarintaa, kun ei haluta tehdä asioita uudella tavalla tai muuttaa itselle tuttuja ja turvallisia tapoja toimia. Oman kokemukseni perusteella voin kuitenkin todeta, että varhaiskasvatuksen arjessa lasten osallisuus on helposti toteutettavissa eikä se vaadi henkilöstöltä mahdottomia.

3.4 Neljäs viikko

Neljännellä viikolla tavoitteena on lisätä kirjojen ja satujen lukemista päivittäisiin hetkiin, sillä kirjasin sen kehittämiskohteeksi KieliPedan arviointiin. Lisäksi suunnitelmissa on tehdä edelliseltä viikolta jäänyt Kettu-testi 3-vuotiaalle.

Maanantai

Aamu meni rauhallisissa muovailupuuhissa lasten aloitteesta. Muovaillessa tulee mukavasti juttua lasten kanssa ja pääsee hiljaisempienkin lasten kanssa helposti samalle taajuudelle. Usein muovailen lasten kanssa erilaisia asioita ja nimetään niitä yhdessä. Sanoitan myös lapsen muovailuja ja keskustelen niistä. Myös värit tulevat tutuksi, kun mietimme yhdessä muovailumuottien värejä lasten kanssa. Myös laulupiirtämishetkiltä tutut laulut madosta ja etanasta tulee lapsille usein mieleen muovaillessa, ja niitä lauloimme nytkin. Tänäpäivänä askartelin vielä huomenna syntymäpäiväänsä viettävälle lapselle kortin. Olin tänään avausvuorossa, joten työpäiväni päättyi aikaisin.

Tiistai

Juhlittiin aamupiirillä syntymäpäiväsankaria. Laulettiin perinteinen onnittelulaulu ja toivottiin syntymäpäiväsankarille niin monta kertaa onnea kuin monta vuotta hän täyttää. Tarjolla oli myös syntymäpäiväkakku - puinen lelukakku, jossa oli erivärisiä paloja. Keksin että syntymäpäiväsankari saa vuorotellen kutsua lapsen maistamaan haluamansa väristä kakkupalaa. Niemettiin yhdessä kakkupalan värejä ja pohdittiin, miltä kyseisen värinen kakkupala saattaa maistua. Ulkona meitä odotti ihan mahtavat kuraleikit, kun pihan ja katon lumet vihdoin sulavat luoden meille aivan ihania lätäköitä. Lepojalla tulostin huomisen aamupiiriä varten kuvat Papunetistä.

Keskiviikko

Ryhmässämme vieraili tänään alueemme kiertävä varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Hän tutustui toimintaamme ja havainnoi lapsia. Hän antoi vinkkejä esimerkiksi pukeutumisessa vastahakoisen lapsen pukeutumistilanteeseen. Lapsella kun on taitoa vaan ei motivaatiota tai minkäänlaista kiinnostusta pukeutua itse. Otamme hänen vinkkinsä heti kokeiluun, eli aika perinteisenkin tarrataulun johon tarran saa pukemalla ulkovaatteet itse.

Aamupiirillä otimme uudestaan viime viikosta tutun kim-leikin. Erona viimekertaiseen oli se että olin tulostanut leikissä olevista esineistä kuvat, jotta myös ne lapset, jotka eivät osaa vielä puhua, pystyvät kertomaan puuttuvan esineen. Leikki meni taas mukavasti ja lapset olivat siitä innoissaan. Huomasimme tosin, että kuvat, päinvastoin kun oli tarkoitus, sekoittivat ja hämäsivät lapsia. Ajattelin että ensi kerralla kokeiltaisiin leikkiä taas ilman kuvia ja otettaisiin ne esiin tarvittaessa.

Ulkoilu vietettiin kävelyllä ja käveltiinkin läheiseen leikkipuistoon. Matkalla otettiin parin lapsen toiveesta juoksukilpailu. Se on ihan lasten suosikki. Maaliviivalla olin minä kannustamassa ja jokaista maaliintulijaa halaamassa. Keskiviikkoisin meillä on lepohetken aikana tiimipalaveri ja koko puolitoistatuntinen meni keskustellen lapsista ja heidän ajankohtaisista asioistaan. Pohdimme, miten voitaisiin vahvistaa yhden lapsen kaveritaitoja, sillä hän on puhunut kotona, ettei hänellä ole päiväkodissa kavereita. Keskusteltiin havainnoistamme ja kaikkien meidän mielestämme lapsella on kavereita ja hän on taitava leikkijä. Olemme huomanneet lapsen jämähtävän päiväkotiin tullessaan samalle jakkaralle ja istuen siinä pitkään haluamatta lähteä leikkiin tai muihin puuhiin, aikuisen kyselyistä ja kehotuksista huolimatta. Sovimme että jatkossa lapsi ohjataan saman tien leikkiin jotta ”jumiutumista” ei ehdi tulla.

Torstai

On jo torstai ja huomaan että tavoitteenani ollut kirjojen ja satujen lisääminen arkeemme ei ole onnistunut suunnitellusti. Kuluvalla viikolla olen lukenut ihan satunnaisia lyhyitä kirjoja

lapsille aina heidän aloitteestaan. Tuntuu että kirjoja on luettu tällä viikolla tavallista vähemmän. Päivät ovat kuluneet vauhdilla ja joka hetki on ollut toiminnantäyteinen. Tänään yllättäen tuli mahdollisuus vaihtaa meidän ulkovarastomme talvilelut kesäleluihin, ja hakea niiden lisäksi remontissa olevalta päiväkodilta uudelle lapselle tuoli ja matkasänky. Yksi kasvattaja lähti siis esihenkilön kanssa näihin puuhiin, ja me muut lähdimme pitkälle ulkoilulle. Evakko-päiväkotimme ulkovarasto on sen verran pieni, ettemme voineet ottaa tammikuun muutossa kaikkea mukaamme. Lepohetkellä aloin kirjoittelemaan vihdoin 3 vuotta täyttäneen lapsen neuvolapapereita.

Perjantai

Lapsia oli tänään paljon poissa, joten sain pidettyä aamulla sak-aikaa. Korjailin lasten kirjauksia Daisy-järjestelmään, jatkoin eilen aloittamaani 3-vuotiaan neuvolalomaketta ja luin sähköpostit.

Olemme pitkään harjoitelleet lasten kanssa lelujen keräilyä ja omien jälkien siivoamista, ja tänään kaikki keräsivätkin siivouskellon soidessa hienosti leluja. Pidettiin tämän kunniaksi siivousjuhlat ja kuunneltiin musiikkia ja tanssittiin. Lapsilla oli tosi hauskaa. Toivottavasti tämä motivoi ja innostaa lapsia siivoamiseen myös jatkossa. Siivotessa tulee harjoiteltua myös lajittelua ja luokittelua, kun lelut ja muut tavarat laitetaan oikeisiin laatikoihin tai oikeisiin hyllyihin. Lelulaatikot ja hyllyt olen kuvittanut, jolloin lapsen on helpompi hahmottaa oikea paikka.

Viikkoyhteenveto

En onnistunut tällä viikolla tavoitteessani lisätä kirjojen lukemista arjessamme. Tuntuu etten tällä viikolla ehtinyt istua kunnolla alas lasten kanssa leikkimään, jolloin lapsilta tulee helpposti aloite kirjan lukemiselle. Joka päivä tuli jotain mikä vei huomion ja määräsi päivän kulun sen päivän osalta. Rauhalliset hetket olivat vähäiset ja ne sijoittuivat aamuun. Koen ettei ole mielekästä lukea ainoana aikuisena yhden tai kahden lapsen kanssa aamulla, kun ovikello soi ja perheitä pitää mennä vastaan, jolloin kirjan lukeminen keskeytyy.

Vaikka itse kirjojen lukeminen jäi vähemmälle tällä viikolla, olen iloinen siitä miten paljon keskustelua, nimeämistä ja sanoittamista arkeemme mahtuu ilman sen enempää yrittämistä. Ihan pelkästään pyllynpesu- tai vaipanvaihtotilanteessa voi tulla kymmeniä sanoja ja useita toistoja.

Lapsi oppii kieltä ja lapsen sanavarasto kehittyy, kun aikuinen nimeää asioita ympäristössä. Sanojen oppimista hyödyttää lapsen ympäristön ja mielenkiinnon kohteiden ihmettely yhdessä

aikuisen kanssa. Ihmettely arjessa eli käytännössä asioiden nimeäminen on mahdollista kaikissa arjen tilanteissa ja toiminnoissa. Jos arvelee lapsen osaavan jo sanovan asian itse, kannattaa tietysti antaa suunvuoro lapselle ja kysyä. (Malinen 2019, 110.) Näitä pieniä oppimisen hetkiä on myös arkemme alle 3-vuotiaiden ryhmässä pullollaan. Kuten aiemmin kuvailin, voi kieltä oppia, vaikka vessareissulla lapsen kanssa. Pukemistilanteessa opitaan niin värejä, kehonosia kuin vaatteidenkin nimityksiä. Kielen opettelu ei ole vain sanojen luettelua vaan aito vuorovaikutustilanne lapsen ja kasvattajan välillä.

Arki pienten kanssa on kuin tutkimusmatka kielen oppimisen äärelle. Kuluneella viikolla tulimme pohtineeksi aamupiirillä mitä käsite ”siivoaminen” tarkoittaa. Yhdessä selvitimme, että se voi tarkoittaa esimerkiksi lelujen keräystä, kirjojen laittamista hyllyyn, majakankaiden viikkaamista tai mopojen ajamista varastoon. Aamupiirillä katsomme päivittäin myös säätä, jossa meillä on apuna kuvat. Tutuksi tulevat termit aurinkoinen, pilvinen, sateinen ja poutainen.

Lukeminen on hyvä keino rikastuttaa lapsen sanavarastoa ja tutustuttaa uusiin sanoihin. Jos kirjassa tulee vastaan uusi, lapselle vähän oudompi sana, on hyvä pysähtyä sanan äärelle ja miettiä yhdessä mitä sana tarkoittaa. Lukuhetken tulee olla rauhallinen, mutta lasten ihmettelulle ja kysymyksille tulee jättää tilaa. Vuorovaikutteinen lukuhetki edistää oppimista. (Malinen 2019, 120.) Aina ei tarvitse edes lukea, vaan pelkkä kirjankatselu yhdessä lapsen kanssa ja asioiden nimeäminen edistää sanavaraston kehittymistä. (Stolt & Salmi 2020, 89).

3.5 Viides viikko

Tulevalla viikolla tavoitteeni on havainnoida lapsen ja kasvattajan välisiä vuorovaikutustilanteita ryhmässämme kielitietoisuuden, mutta myös positiivisen pedagogiikan näkökulmasta. Lisäksi se kaksi viikkoa odottanut Kettu-testi on vihdoin tehtävä. Toivottavasti ei tälle viikolle tule mitään yllättäviä aikaa vieviä käännteitä.

Maanantai

Minulla oli tänään tuoreena mielessä viime viikon epäonnistuminen kirjojen lukemisen tavoitteessa, joten päätin heti aamupiirillä lukea kirjan. Kirja kertoi ihmeellisestä talosta ja sen asukkaista. Kirjan lukemisen yhteydessä ihmeteltiin lasten kanssa erilaisia eläimiä ja värejä. Valitsin kirjan sen perusteella, että se on tarpeeksi lyhyt jotta 1-3-vuotiaat lapset jaksavat sen kuunnella, ja jotta siinä on kiinnostavia ja keskustelua herätteleviä elementtejä. Arvioni osui oikeaan ja kirja oli tarpeeksi mielenkiintoinen ja ihmetystä herättävä, ja suurin osa lapsista kuuntelikin yllättävän hienosti ja keskittyneesti tarinaa. Keskustelun ja ihmettelyn lomassa tuli myös mukavasti erilaisten eläinten ja värien sanoittamista ja toistoa.

Tiistai

Aamupiirillä laulupiirsimme pilvestä ja auringosta. Olemme huomanneet, että laulupiirtäminen on meidän ryhmän lasten ehdoton suosikki, joka tempaa kaikki mukaansa. Välillä laulu-piirräimme paperille, välillä valkotaululle ja välillä jokainen saa sormella piirtää ilmaan.

Ulos lähdettiin kuten joka päivä, pienryhmissä, jolloin siirtymätilanteet ovat mahdollisimman rauhallisia ja kasvattajalla on aikaa kuulla ja ohjata lapsia yksilöllisesti. Myös lapset jaksavat paremmin keskittyä, kun siirtymätilanne, esimerkiksi juuri pukeutuminen, tapahtuu pienryhmässä. Ulkona pikkuhiljaa lumet sulavat ja hiekka tulee esiin. Vesilätäköt houkuttavat erilaisiin leikkeihin. Pitkän talven jälkeen lapset ovat innoissaan hiekka- ja vesileikeistä.

Keskiviikko

Ryhmämme toinen lastenhoitaja käy parhaillaan lasten tunnetaitokoulutusta, jonka yhtenä osana on etäaamupiirit, joihin ryhmämme osallistuu muutaman viikon välein. Aamupiiri tulee siis etänä tietokoneen välityksellä ja sen ohjaa koulutuksen kouluttaja. Lapset pääsivät keittämään tunnesoppaa ja tutustumaan tunteiden aalokkoon. Pohdittiin miltä kiukku tuntuu keuhossa ja mitä tehdä, jos kiukuttaa. Laulu, joka aamupiirillä myös laulettiin, oli tukiviitottu, ja viitoimme mukana. Käytämme tukiviittomia paljon arjen eri tilanteissa. Niistä tuntuu hyötävän kaikki lapset, oli kielenkehityksessä jotain erityistä tai ei.

Muiden mentyä piirin jälkeen ulos, jäin yhden lapsen kanssa sisälle tekemään Kettu-testiä, vihdoinkin! Kettu-testi on menetelmä 3-vuotiaan lapsen puheen- ja kielenkehityksen arviointiin. (Language & Communication Care Oy 2022). Testitulokset menevät liitteeksi 3-vuotisneuvolalomakkeen kanssa ja sen tarkoitus on havaita mahdolliset kielenkehityksen pulmat ja tuentarpeet tarpeeksi varhain.

Tiimipalaverissa mietittiin tänään, miten saataisiin tuettua lasten pitkäkestoista leikkiä. Ilta-päivällä välipalan jälkeen heti vaihdoimmekin vähän järjestystä ryhmätilassamme, jotta tyhjä ja avara tila ei houkuttaisi juoksemaan ja pöytähommia tekevät saisivat rauhassa keskittyä puuhiinsa, ilman että vieressä oleva leikki veisi kaiken huomion. Ryhmätilamme koostuu kahdesta isosta huoneesta ja ne ovat hieman haasteelliset, sillä pienryhmiä on kolme ja on haasteellista jakaa lapsia leikkeihin tai toteuttaa pienryhmätoimintaa. Yritimme jakaa ja rajata tiloja huonekaluilla. Lisäksi laitoimme osan leluista varastoon. Ajattelimme kokeilla jos pienempi määrä leluja esillä helpottaisi leikin valintaa ja näin auttaisi leikkiin keskittymisessä.

Torstai

Aamupiirillä oli hauskoja arvoituksia, jotka toinen ryhmämme lastenhoitaja oli löytänyt kät-köistään. Lastenhoitaja luki lorun, jossa oli arvoitus, ja lapset saivat yrittää arvata mitä eläintä lorussa etsittiin. Lopuksi he saivat nähdä kuvan eläimestä. Tämä oli ihan uusi juttu lapsille ja he arvasivat tosi hienosti.

Ensimmäisen pienryhmän mentyä ulos jäimme kahden pienryhmän kanssa jumppaamaan Fröbelin palikoiden Jumppalaulun tahtiin. Opeteltiin samalla kehonosia: pää, olkapää, peppu, polvet ja varpaat.

Perjantai

Sairaustapauksen vuoksi olimme molemmat talon ryhmät yhdessä koko aamun siihen saakka, kunnes iltavuorot tulivat töihin. Meininki oli vauhdikas ja yritimme parhaamme mukaan jakaa lapsia leikkeihin ja pöytähommiin, jotta kaikki viihtyisivät ja vahingoilta vältyttäisiin. Mielestäni onnistuimme tässä hyvin ja kaikilla oli mukavaa.

Iltavuoron tultua keksin järjestää lapsille lepohuoneeseen tuolit ja perinteisten aamupiirijuttujen jälkeen alettiinkin katsomaan tietokoneelta Yle Areenasta Nalle, apina ja anka -lastenohjelmaa. Valitsin kyseisen ohjelman sen selkokielisyyden ja sisällön vuoksi. Ohjelmassa käsitellään mukavasti lorutellen erilaisia tunteita ja nimetään asioita selkeästi. Lapset olivat mielissään päästessään ”elokuvateatteriin”. Lepohetkellä päivitin ryhmämme puuhista päiväkodin Instagram-tilille.

Viikkoyhteenveto

Yhtenä tavoitteenani oli tällä viikolla havainnoida lasten ja aikuisten välisiä vuorovaikutustilanteita kielitietoisuuden ja positiivisen pedagogiikan näkökulmasta. Ilokseni voin todeta, että positiivinen pedagogiikka on vahvasti läsnä ryhmämme kasvatuskulttuurissa, ja se on nähtävissä päivittäin kaikkien meidän kasvattajien tavassa tehdä varhaiskasvatustyötä. Osaltaan varmasti siksi että se on myös koko talomme yhteinen arvo, ja meillä on ollut koulutuksia koko talolle positiiviseen pedagogiikkaan liittyen. Juuri esimerkiksi pienryhmäpedagogiikka ryhmässämme mahdollistaa sen, että jokainen lapsi tulee kuulluksi ja nähdyksi omana itsenään ja kasvattajalla on aikaa pysähtyä lapsen äärelle.

Positiivinen pedagogiikka on lähtöisin positiivisen psykologian tieteestä. Siinä missä perinteinen psykologia perustuu usein ihmismielen synkkien puolien tutkimiselle, keskittyy positiivinen psykologia siihen kaikkeen hyvään mitä ihmisissä on sekä hyvän vahvistamiseen. Juuri hyvän huomaaminen ja sen vahvistaminen tukee terveyttä ja hyvinvointia. (Leskisenoja 2019, 17.) Varhaiskasvatuksessa positiivisen pedagogiikan tulee olla yhteinen päätös ja tapa toimia. Sen tavoitteena on tukea kasvua ja oppimista. Jokaisella lapsella tulee olla oikeus olla juuri

sellainen kuin on, ja tehtävämme varhaiskasvatuksessa on löytää lapsen vahvuudet ja huomata hyvä. Osana sitä kulkee myönteinen ja kannustava vuorovaikutus. (Leskisenoja 2019, 41.) Meidän ryhmässämme positiivinen pedagogiikka näkyy etenkin siirtymätilanteissa ja kun harjoitellaan jotain uutta taitoa. Meillä kehuja tai kannustusta ei säästellä, ja on mahtavaa huomata lapsen silmissä se hohtava loiste, kun hän onnistuu ja aikuinen iloitsee vierellä kehuja ja kannustaen.

Myös kielitietoisuus näkyy vahvasti kaikkien ryhmämme kasvattajien työotteissa. Meillä on käytössä kuvat kaikissa tilanteissa. Kuvia on seinillä eri toiminnoissa ja leikeissä. Lisäksi ne kulkevat myös kasvattajien avainnippuissa mukana. Jäämme usein pohtimaan yhdessä lasten kanssa uusia sanoja, esimerkiksi tällä viikolla etäaamupiirissä esiintynyt ”aallokko” -sana oli usealle lapselle vieras ja sen miettimiseen ja avaamiseen käytimme aikaa. Käytämme myös tukiviittomia aamupiirillä, siirtymätilanteissa, ruokaillessa ja leikeissä. Suomea toisena kielellään oppiva lapsi saattaa pyytää jotain omalla äidinkielellään, jolloin pyrimme siihen, että hän tulee ymmärretyksi, asia sanoitetaan suomeksi ja kuvitetaan kuvin. Eläinleikissä kyselemme lapselta eläinten nimiä hänen omalla äidinkielellään. Lukulumo-sovelluksella kuuntelemme satuja myös S2-lapsen omalla äidinkielellä. Kielen oppiminen kaikissa arjen tilanteissa ja eri kielen näkyväksi tekeminen toteutuu siis hienosti ryhmässämme. Kaikilla ryhmämme lapsilla on jokin kieli, jolla kommunikoida ympäristön kanssa ja jolla tulevat ymmärretyksi. Oli se sitten suomi tai jokin muu kieli, kuvat tai tukiviittomat.

3.6 Kuudes viikko

Kuudennella viikolla meidän ryhmässämme aloittaa kaksi uutta lasta. Haluan luoda heille mahdollisimman onnistuneen aloituksen, joten tavoitteeni on kiinnittää erityisesti huomiota lämpimään vuorovaikutukseen ja ryhmäytymiseen. Tavoitteeni on arvioida ja suunnitella lapsiryhmän toimintaa uusien lasten aloitus silmällä pitäen.

Maanantai

Lapsia oli paljon sairaana tänään, joten tultuani iltavuoroon kello yhdeksältä pidettiin aamupiiri pöydän ääressä. Lapset saivat jokainen valkoisen paperin, keltaisen ja vaaleansinisen kynän ja kuunneltiin Hei me laulupiirretään! -kirjan levyttä laulu Pilvi ja aurinko (Lappalainen 2017, 96), ja laulupiirsimme paperille laulua kuunnellen. Kyseisestä laulusta on tullut hitti meidän ryhmässämme, ja olemmekin laulupiirtäneet sen tahtiin erilaisin tavoin. Lasten mentyä ulos kahden muun kasvattajan kanssa, jäin sisälle laittamaan lasten piirrustukset esille eteisen seinälle. Tulostin koneelta myös laulun sanat piirrosten yhteyteen. Näin huoltajatkin pääsevät osaksi meidän touhuja teoksia ihaillessaan.

Tiistai

Tänään aamupiirillä kokeiltiin Pilvi ja aurinko -laulua toiminnallisella tavalla. Harjoiteltiin lasten kanssa piirin muodostamista ja laulun soidessa piirsimme ilmaan ja käytimme tukiviittoimia. Jumppasimme myös jumppalaulun tahtiin samalla kehonosia harjoitellen.

Toinen uusista lapsista tuli huoltajansa kanssa ulkoiluun tutustumaan. Täytimme yhdessä erityisruokavaliolomakkeen ja toimitin sen keittiölle.

Keskiviikko

Aamu alkoi rauhallisesti aamuvuorossa lasten kanssa muovailen ja värityskuvia väritellen. Tänään suunnitelmassa oli kylvää pääsiäisruohot. Lapsista yli puolet oli edelleen sairaana, joten heti meidän ryhmämme kolmannen kasvattajan tultua työvuoroon lähdin toimistoon pitämään sak-aikaa, kun siihen oli mahdollisuus. Kirjoitin pitkästä ajasta kuulumiskirjeen perheille. Kirjeessä kerroin kuluneesta keväästä, toiminnastamme ja mitä olemme kevään aikana touhuneet tai mitkä asiat ovat meillä tällä hetkellä ajankohtaisia. Suunnittelin myös aikataulut ja varauslistat huhtikuun lopulla olevia arviointi- ja siirtokeskusteluja varten.

Lepohetken ajan meillä oli tiimipalaveri, jossa käytiin läpi kirjoittamani kirje perheille ja mietittiin, onko siihen jotain lisättävää. Keskusteltiin myös alkuviikon työhyvinvointi- ja kevätkuuhlapalavereista, joihin meidän toinen lastenhoitaja osallistui. Suunniteltiin myös kilpailulaji työhyvinvointi-illan olympialaisiin ja tulostin samalla uusien lapsien nimiä lokeroon, tuoliin, kenkähyllään, sänkyyn ja vaippahyllään. Tiimipalaverin jälkeen pääsin jo kotiin.

Torstai

Lapsimäärä sen kun vähenee. Aamulla oli hyvä hetki olla hetki tietokoneella ja tulostin erilaisia labyrintti, sokkelo ja kynäharjoitustehtäviä. Uloslähtö aamupiirin jälkeen oli rauhallinen ja keskityinkin täysin yhden lapsen kanssa pukemisen harjoitteluun. Ulkona oli jälleen uusi lapsi huoltajansa kanssa tutustumassa, ja lisäksi he tutustuivat sisätiloihin toisen lastenhoitajan kanssa meidän muiden ollessa ulkoilemassa. Vielä toistaiseksi koronarajoitukset ovat voimassa siten, ettei tutustujat perheineen pääse sisälle samaan aikaan muiden lasten kanssa. Toisenkin uuden lapsen oli tarkoitus tulla tänään tutustumaan, mutta heiltä se peruuntuikin tänään. Lepohetkellä olin valvomassa toisen ryhmän tiimipalaverin ajan heidän lepohuoneessa. Oman lapsen sairaustapauksen vuoksi jouduinkin lähtemään kesken päivän kotiin.

Perjantai

Tultuani töihin hain aamupalakärryn ja jaoin lastenhoitajan kanssa aamupalaa lapsille. Toinen uusista lapsista jäi ensimmäistä päivää päiväkotiin ilman vanhempiaan. Otin lapsen vastaan ja sanottiin huoltajalle heipat. Lapsi jäi hyvällä mielellä ja iloisena päiväkotiin. Mentiin vielä ikkunastakin vilkuttamaan, jonka jälkeen ohjasin hänet aamupalapöydän ääreen. Aamupalan

jälkeen leikittiin. Uusi lapsi otti rohkeasti ja iloisesti kontaktia meidän vanhoihin lapsiin, ihmetteli leluja ja tutustui vapaasti paikkoihin. Hän sai valita kansiosta mieleisensä kuvan omaan tuoliin ja lokeroon kymmenistä eri vaihtoehtoista. Meille on ollut alusta asti tärkeää, että lapsi saa itse valita oman merkin, joka tulee tuoliin ja lokeroon. Aamupiirillä laulettiin perinteiset laulut ja viitoimme ”hyvää huomenta”. Kysyin lapsilta ovatko he huomanneet saaneensa uuden kaverin, ja moni nyökkäili huomanneensa. Kerroin uuden lapsen nimen ja vuorollaan vanhat lapset kertoivat myös omansa. Lähdimme ulkoilemaan ja jäin taas, kun lapsiluvun puolesta mahdollista oli, kirjoittelemaan viimeisiä juttuja 3-vuotiaan neuvolalomakkeeseen.

Olimme sopineet, että uusi lapsi haetaan tänään lounaan jälkeen kotiin, jotta ensimmäinen erokokemus vanhemmista jää lyhyeksi. Tässä tapauksessa haku lounaan jälkeen oli lapselle kuitenkin pettymys, ja hän saikin kovan tunteenpurkauksen, kun äiti tuli hakemaan. Hän olisi kovasti halunnut jäädä päiväkotiin, mikä on tietysti mukava juttu.

Viikkoyhteenveto

Olipas vauhdikas viikko. Sain paljon aikaiseksi ja rästiin jääneitä toimistohommiakin tehtyä, kun lapsimäärä antoi myöden ja sain olla pois ryhmästä. Se aina keventää ja piristää mieltä, kun saa työtaakkaa mielestä pois ja tehtäväälistaa karsittua.

Toinen uusista lapsista pääsi aloittamaan varhaiskasvatusuransa meillä ja ensimmäinen päivä sujui erittäin mukavasti, vaikka kotiinlähtö ei häntä kiinnostanutkaan. Uusien lasten aloittaminen ei onneksi ole meille mikään uusi juttu, sillä ryhmän aloittaessa toimintansa viime vuoden elokuussa, aloitti kaikki meillä uutena ja hoidimme silloin kahdentoista perheen tutustumiset ja aloitukset. Voin siis ylpeänä kertoa olevamme konkareita tässä asiassa.

Koska alle 3-vuotiaalle ero vanhemmasta on valtava kokemus, joka saattaa koetella hurjasti lapsen turvallisuuden tunnetta (Ahonen & Roos, 48), sovimme ensimmäisestä päivästä kestoltaan lyhyemmän kuin normaalisti. Lapset ovat kaikki tietysti yksilöitä eikä toisia ero hetkauta lainkaan, kun toinen saattaa itkeä monta viikkoa aloittaessaan varhaiskasvatuksessa. Meidän ryhmässä aikuisen sensitiivisyys on tässäkin tärkeässä asemassa. Meillä ei lapsen ikävän tunnetta tukahduteta harhauttamalla tai viemällä huomiota muualle, vaan meillä kaikki tunteet ovat sallittuja ja niitä sanoitetaan yhdessä lapsen kanssa. Perheiltä on pyydetty kuvia perheenjäsenistä ja muista lapselle tärkeistä henkilöistä, joita ikävän hetkellä ja muutenkin voidaan katsella ja niistä keskustella. Lapsen itkiessä ikävää on meidän tehtävämme turvata lasta häntä kuormittavassa tilanteessa antamalla läheisyyttä ja tukea. Pieni lapsi tarvitsee aikuista tunnekokemuksensa tueksi stressaavassa tilanteessa. (Ahonen & Roos, 50.)

Sensitiivisyys tarkoittaa herkkyyttä toisen tunnetilojen ja sanattomien viestien lukemiselle ja niiden mukaan toimimiselle. Sensitiivinen kasvattaja tukee lasta läpi tunnetilojen ja auttaa

lasta mielikuvien ylläpitämisessä. Hän aistii, milloin on hyvä hetki rohkaista lasta touhuamaan ja milloin taas katsellaan yhdessä valokuvaa vanhemmista ja pohditaan mitä he mahtavat tehdä töissä samaan aikaan. Mielikuvaa vanhemmista on tärkeää kannatella, sillä pieni lapsi ei siihen, kehityksestä riippuen, vielä itse kykene. (Ahonen & Roos, 51-52.)

3.7 Seitsemäs viikko

Seitsemännellä viikolla toinen uusista lapsista pääsee aloittamaan, ja toisen kanssa jatkamme nyt pidemmällä päivillä. Toimintaa suunnittelen siis edelleen uudet lapset silmällä pitäen ja ryhmäytymistä tukien. Pääsiäisaskarteluja olisi myös tarkoitus puuhailla. Muutaman viikon päästä on lasten varhaiskasvatussuunnitelmien arviointikeskustelut huoltajien kanssa, joten ajattelin tulostaa kaikkien vasut paperille ja kirjata yhdessä koko tiimin kesken arviointeja niihin.

Maanantai

Viikko alkoi päiväkodin avausvuorolla ja ensimmäisen lapsen kanssa kylvettiin pääsiäisruohoa rauhassa kahden kesken, jonka jälkeen luettiin pari lapsen valitsemaa kirjaa. Ehdin olla ensimmäisen lapsen kanssa puoli tuntia, ennen kuin etukäteen suunniteltu sak-aikani alkoi ja kiertävä sijainen tuli minua tuuraamaan. Sak-aikoja ei ole meillä aina etukäteen suunniteltu, vaan niitä pidetään, kun pystytään, mutta silloin tällöin näin etukäteen suunniteltuna sijainen tulee päiväksi taloon, ja hän sijaistaa ensin toista opettajaa neljä tuntia ja sen jälkeen toista neljä tuntia.

Sain sak-ajallani paljon aikaiseksi. Etsin, tulostin ja laminoin aakkostauluja ja numeroita. Moni ryhmämme lapsista on kiinnostunut kirjaimista ja numeroista, joten laitoin nämä seinälle ja niitä voidaan muiden touhujen ohessa katsella ja ihmetellä. Tulostin myös lasten varhaiskasvatussuunnitelmat, ensi syksyn lapsilistan ja viikon ruokalistan ryhmän oveen huoltajille nähtäväksi.

Tiistai

Tänään oli lumimyrskystä huolimatta erityisen hauska työpäivä. Saavuin iltavuoroon ja päätettiin jäädä sisälle. Ennen aamupiiriä piirtelin hetken muutaman lapsen kanssa ja heidän toiveestaan piirsin autoja. Arvuuttelin lapsilta autojen värejä. Aamupiirillä harjoiteltiin erilaisia rytmejä. Ensin lyötiin rytmiä vuorotellen jalkoihin, sitten kokeiltiin vuorotellen jalkoihin, vuorotellen kädet yhteen. Lopuksi taputettiin itsellemme. Taputimme ihan hiljaisella äänellä ja sitten tosi lujalla äänellä. Taputettiin vielä hyvin hitaasti ja hyvin nopeasti. Lapsilla oli tosi hauskaa. Luin lopuksi sosiaalisen tarinan aiheesta ”kun haluan lelun mikä kaverilla on”. Lapset kuuntelivat tarinaa vakavina ja selkeästi samaistuivat siihen. Tarina herätti paljon hyvää keskustelua lasten kanssa.

Aamupiirin päätyttyä pyysin lapsia riisumaan tossut ja sukat, ja ohjasin heidät riviin. Kerroin kuinka me aikuiset olemme joutuneet kieltämään heiltä usein sisällä juoksemisen ja pyytäneet kulkemaan kävellen. Nyt oli siis juoksuleikin aika ja lapset pääsivät juoksemaan ihan luvan kanssa. Jaoin lapset kahteen pienryhmään ja eri huoneisiin. He juoksivat onnellisina lähes puoli tuntia, milloin ralliautoa, milloin leijonaa leikkien. Parasta heistä oli ihan vaan juosta pöytää ympäri, se kun yleensä on ollut kielletty. Lopuksi otettiin verryttely, jossa samalla harjoiteltiin nimeämään kehonosia ja vielä rentoutus rauhoittavan musiikin soudessa. Katsottiin rentoutuksen päätyttyä tablettilta kuvia ja videoita juoksuleikeistä.

Lepohetken aikaan osallistuin päiväkotimme opettajien pedapalaveriin, joka pidetään joka toinen tiistai etänä Teamsissa, sillä olemme jakautuneet remontin tieltä evakkoon kolmeen eri taloon. Tänään käytiin läpi kuulumisia, ensi syksyn lapsia ja kevätjuhlatapahtumaa.

Keskiviikko

Toisen uuden lapsen ensimmäinen päivä. Itku kesti jonkin aikaa isän lähdettyä. Lapsella oli mukanaan oma pehmolelu ja kuvia perheenjäsenistään, ja niitä katseltiin. Toisten lasten leikit kiinnostivat ja päivä sujui mukavasti. Lapsi kiinnittyi selkeästi vastuukasvattajaansa, joka otti hänet aamulla vastaan.

Päivään sisältyi myös terveystarkastajien tarkastus päiväkotiiimme. Lisäksi meillä oli tiimipalaveri lepoaajan ajan. Pitkästä aikaa meillä oli tupa täynnä lapsia ja vielä uusi lapsi, joten huomasin iltapäivällä voimien olevan vähissä. Päivä oli intensiivinen mutta onnistunut ja jäi hyvä mieli uuden lapsen aloituksesta.

Torstai

Oli ihana ottaa iloisia lapsia aamuvuorossa vastaan ja sylitellä rauhassa. Muovailtiin ja leikittiin autoilla ennen aamupalaa. Uuden lapsen toinen päivä oli eilistä itkuisempi, ja hän vietti paljon aikaa sylissä. Ennen hänen vastuukasvattajansa työvuoroon tuloa istuin lattialla uuden lapsen kanssa, syliteltiin ja tutkittiin leluja. Toinen uusista lapsista on edelleen sairaana eikä pääse tällä viikolla päiväkotiin. Aamupalan jälkeen leikkejä havainnoidessa huomasin, että lapset olivat erityisen levottomia ja oli monta ristiriitaa, joita selvittelin. Päätin että aamupiirillä käydään tänään läpi tunne- ja kaveritaitoja. Käytin piirillä apuna draamaa ja kuvia. Esitin lastenhoitajan kanssa tilanteen, että tönin ja revin häntä vaatteista, ja hänelle tuli tosi paha mieli ja vähän itketti. Kysyin lapsilta apua, miten voisin lohduttaa? Keskusteltiin, saako kaveria tönä tai vaatteista repiä ja mitä siitä seuraa. Heräsi tosi kivaa keskustelua näinkin pienten kanssa. Kokeiltiin yhdessä erilaisia tapoja, miten kaveria saa koskettaa. Kokeiltiin miltä tuntuu silytys ja halaus.

Menimme aamupiirin jälkeen pienryhmittäin ulos. Ulkoilun jälkeen syötiin ja lepoaikalla oli naapuriryhmän tiimipalaverin valvonta ja vuorottelimme heidän lepohuoneessaan, että kaikki pääsivät käymään kahvilla.

Perjantai

Lapsikato oli käynyt ja paikalla kourallinen lapsia. Sain tehtyä päiväkodin kevätjuhlia mainostavan julisteen, jonka olin luvannut tehdä. Osa lapsista askarteli toisen lastenhoitajan kanssa pääsiäistipuja ja toinen osa pelasi lastenhoitajan kanssa numeropeliä.

Iltapäivällä saatiin siivottua ryhmää ja pidettiin lasten kanssa tanssit ennen ulos menoa.

Viikkoyhteenvedo

Sain menneellä viikolla pidettyä sopivasti sak-aikaa ja sain kaiken sillä ajalla tehtyä mitä piti-kin. Uusista lapsista paikalla oli tällä viikolla vain toinen parina päivänä, mikä on tietysti lapsen kannalta kiva asia, kun saimme rauhassa tutustua toisiimme ja aikuisia oli sen verran, että yksi syli oli tälle uudelle pienelle koko ajan varattuna. Mielestäni tämän lapsen ensimmäiset päivät menivät hienosti ja onnistuimme luomaan hänelle turvallisen ilmapiirin tutustua meihin kaikkiin sekä päiväkodin tapoihin ja rutiineihin. Yhteistyö vanhempien kanssa on sujunut myös mukavasti.

Saimme kiinnitettyä seinälle myös maanantaina tulostamani ja laminoimani numerot ja aakokset. Muutama lapsi on hyvin kiinnostunut kirjaimista ja numeroista, joten niitä on kiva tarkastella arkisten touhujen yhteydessä tai lapset voivat myös katsella niitä itsekseen tai aikuisen kanssa. Numerot ja kirjaimet lapsen ympäristössä ovat osa monilukutaidon edistämistä, josta mainitaan myös Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 26.) Monilukutaito on osa laaja-alaista osaamista varhaiskasvatuksessa ja varhaiskasvatuksen tavoite on edistää sitä. Sillä tarkoitetaan taitoja, joiden avulla tulkitaan erilaisia viestejä ympäristössämme. Se on keskeinen perustaito, jonka avulla ymmärrämme ympäröivää maailmaa, vuorovaikutusta ja viestejä. Pohjana monilukutaidolle on laaja tekstikäsitys, joka tarkoittaa, että tekstit voivat olla niin kirjoitetussa, puhutussa, audiovisuaalisessa kuin digitaalisessakin muodossa. Asioiden ja käsitteiden nimeäminen on myös osa monilukutaidon edistämistä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 26.)

Arkemme alle 3-vuotiaiden ryhmässä on suurelta osin ympäristön havainnointia ja ihmettelyä yhdessä lasten kanssa. Kuten kuluneella viikolla ihmettelimme numeroita ja kirjaimia seinällä, ihmettelimme myös tabletilla kuvattuja touhujamme. Kaikkia lapsia ei kiinnosta samat asiat, mutta tärkeää onkin huomata lapsen kiinnostuksen kohteet ja tarttua niihin. Esimerkiksi nämä meidän ryhmässämme osalla kiinnostuksen kohteena ovat kirjaimet ja numerot. Lähtökohtana kaikelle oppimiselle onkin kiinnostus (Mattinen & Hannula-Sormunen 2020,

223.) Numeroita ja lukumääriä onkin helppo havainnoida arjessa ihan pientenkin kanssa. Usein huomaan laskevani lapsen kanssa herneitä lautaselta tai mansikoita kotileikissä. Lukumäärien huomiointi arjessa ennen kouluikää, on yhteydessä lapsen matemaattisten taitojen kehittymiseen. (Mattinen & Hannula-Sormunen 2020, 224.)

3.8 Kahdeksas viikko

Kahdeksannella viikolla on odotettavissa kaikkien lasten olevan jälleen paikalla. Ensimmäistä kertaa paikalla kaikki neljätoista lasta, kun uudetkin lasketaan mukaan. Jatketaan siis ryhmäytymistä ja tutustumista. Vanhojen lasten varhaiskasvatussuunnitelmien arviointia pitäisi kirjata ylös, sillä parin viikon kuluttua on arviointikeskustelut.

Maanantai

Aamupiirillä leikimme nimileikkiä pallolla, jotta uusille lapsille tulee nimet tutuiksi ja vanhat lapset oppivat uusien lasten nimet. Samalla harjoiteltiin pallon vieritystä kaverille. Meillä oli tiimipalaveri poikkeuksellisesti tänään ja päätettiin että huhtikuussa tulevan Kirjan ja ruusun päivän kunniaksi pyydetään perheitä tuomaan lapsen valitseman oman kirjan kotoaan, joita sitten luemme täällä aamupiirillä ja pienryhmissä aikuisen kanssa. Ajattelin, että näin tulee ahkerasti lisättyä lukemista ja tuetaan myös lapsen osallisuutta, kun hän saa olla valitsemassa kirjaa kotoaan. Iltapäivällä lähetin oman kirjan tuomisesta perheille viestin kotiin.

Tiistai

Lapset toivat hyvin mielissään valitsemiaan kirjojaan päiväkotiin. Aamuvuorossa ehdin lukea yhden lapsen oman kirjan ensimmäisten lasten kanssa. Aamupiirillä luimme tämän kirjan uudesta. Kerroin vielä, että oman kirjan saa tuoda Kirjan ja ruusun päivän kunniaksi, joka on kirjojen oma juhlapäivä. Oma kirja on selvästi ylpeyden aihe lapsille. Uudet kirjat tuovat myös mukavaa vaihtelua, meillä kun ei täällä evakkopäiväkodissa ole mahdollisuutta kirjastoautolla tai kirjastossa käymiseen.

Keskiviikko

Toinen lastenhoitajistamme piti aamupiirin tänään ja luimme jälleen yhden lasten omista kirjoista. Ensin kävimme läpi koko kirjakorin sisällön. Minkälaisia ja kenen kirjoja sinne oli jo tuotu. Oman kirjan esittely toi leveän hymyn lapsen huulille. Jäin piirin jälkeen oman pienryhmäni kanssa vielä selailemaan kirjoja. Pienryhmässäni on yksi suomea toisena kielenä opetteleva 2-vuotias lapsi, joka oli tuonut päiväkotiin kirjan omalla äidinkielellään. Toiset

pienryhmästäni leikkivät kotileikkiä, kun minä selailin tämän lapsen kanssa hänen omaa kirjaansa. En osaa hänen kotikieltään, mutta katsoimme kuvia ja toistin sieltä sanoja tai lyhyitä lauseita, ja sanoin saman sanan tai lauseen suomeksi.

Tänään pelasin ryhmän pienimpien eli 1-vuotiaiden kanssa nuppipalapeleillä. Nuppipalapeleillä pelatessa tulee mukavasti sanoitettua ja toistettua sanoja, kun peleissä on paljon erilaisia eläimiä ja ajoneuvoja.

Torstai

Jälleen saimme uusia kirjoja lapsilta koriin ja uuden kirjan myös aamupiirille luettavaksi. Luimme jännittävän kirjan *Muumeista*, jossa aiheena oli yksinäisyys. Jäimme kirjan päätteeksi pureskelemaan lasten kanssa mitä se yksinäisyys tarkoittaa, ja mitä voisi itse tehdä, jos huomaa että joku kaveri on päiväkodissa yksin. Nostin esille jo aamulla huomaamani tilanteen, jossa eräs lapsista meni hienosti kysymään toiselta lapselta ”mitä me voitaisiin leikkiä?”. Soitettiin vielä pitkästä aikaa rytmikapuloilla ja marakasseilla, ja lauloimme lasten toivelauluja.

Viikkoyhteenveto

Kahdeksannella viikolla saimme luettua hurjan paljon enemmän kirjoja verrattuna aikaisempaan. Omien kirjojen tuominen päiväkotiin oli selkeästi hyvä idea. Kolmannella viikolla tekevässäni KieliPedan kieliympäristön arvioinnissa kirjojen lukemisen lisääminen oli yksi kehittämiskohteista, joten olen iloinen, että löydettiin konkreettinen ja toimiva keino lisätä lukemista.

Ryhmäytyminen ja tutustuminen uusien lasten kanssa jatkui onnistuneesti. Tältä viikolta mieleen jäi erityisesti tilanne, jossa selailin S2-lapsen kanssa kirjaa hänen kotikielellään, ja huomasin että kaipaen lisää tietoa S2-lapsen kielen kehityksen tukemisesta ja erityisesti siitä, miten monikielisyttä voidaan tukea varhaiskasvatuksessa.

Lapsi, jonka kanssa kirjaa selailin, aloitti suomen kielen osaamisen puolesta meillä täysin ummikkona viime syksynä, ja hänelle suomenkielinen ympäristö oli aivan uusi juttu. Hän puhui omaa äidinkieltään ikäisekseen hyvin. Kaksikieliseksi kasvavilla lapsilla voidaan kuvata olevan neljä kielenkehityksen vaihetta. Ummikkona uuteen kieliympäristöön tullessaan lapsi käyttää usein ensikieltään, ja huomattaessaan ettei tule tällä kielellä ymmärretyksi, saattaa hänelle tulla niin kutsuttu puhumaton vaihe. Tämän puhumattoman vaiheen jälkeen siirrytään fraasien vaiheeseen, kun lapsi toistaa ja kokeilee toistuvasti kuulemiaan arjen fraaseja. Välikielen vaiheeseen lapsi siirtyy oltuaan noin vuoden uudessa kieliympäristössä. Parissa vuodessa lapsen kielenkäyttö saattaa olla jo sujuvaa (Smolander 2020, 349-350.)

Ennen kuin lapsi hallitsee uuden kielen ja uskaltaa käyttää sitä, arjessa opitut tarpeelliset fraasit ovat tärkeässä asemassa. Tällä viikolla koimme kyseisen S2-lapsen kanssa onnistumisen

ja ilon hetken, kun hän ruokapöydässä varovasti kysyi minulta ”saisinko maitoa?”. Tämä kyseinen fraasi toistuu pöydässämme usean, jopa kymmeniä kertoja päivässä, ja nyt hän rohkeni sitä itse käyttää. Arjessa onkin tärkeää keskittyä niihin lapsille olennaisiin, selviytymisen kannalta tärkeisiin ja arkea helpottaviin fraaseihin. (Malinen 2019, 132-133.)

Aiemmin mainitsemani kielenkehityksen vaiheet tunnistan tämän kyseisen lapsen kohdalla, kun hän on rohkaistunut käyttämään joitakin suomenkielisiä sanoja ja fraaseja oltuaan syksyn melko hiljainen. Hänen kanssaan on käytetty tukena paljon kuvia ja tukiviittomia. Leikeissä me kasvattajat olemme myös sanoittaneet esineitä ja asioita, ja esimerkiksi eläimillä leikkiesämme olemme sanoneet sanat suomeksi ja olen kysynyt häneltä eläimiä hänen äidinkielellään. Hyviä vinkkejä monikielisen lapsen kielenkehityksen tukemiseen onkin tilanteiden, esineiden ja asioiden sanoittaminen. Eri kielistä voi keskustella ja pohtia mitä kyseinen asia on suomeksi ja mitä se on lapsen äidinkielellä. Lapsen käyttäessä omaa kieltään, voit ymmärtäessasi sen kääntää ja toistaa saman suomen kielellä (Smolander 2020, 255.)

Kieli- ja kulttuuritietoisuutta varhaiskasvatuksessa voidaan tukea tekemällä näkyväksi vieraat kielet ja kulttuurit. Kaikkien kielten tulee olla sallittuja ja kaikkien lasten kotikieli ja kulttuuri saa näkyä myös päiväkodissa. Itse varhaiskasvatus on kuitenkin suomenkielistä ja ohjaaminen tapahtuu suomeksi. Varhaiskasvattajan oman kielenkäytön tulisi olla selkeää ja epämääräisiä ilmaisuja tulisi välttää, esimerkiksi ”istu tohon” sanotaan ”istu tuolille”, ”pue tämä” sanotaan ”pue paita” ja ”katso tuonne” sanotaan ”katso ovelle”. Kuvitettu päivästrukturi ja kuvitettu toimintaympäristö tukee niin suomea äidinkielenään puhuvia kuin S2-lapsia. Kielen oppimista tukee myös laulut ja lorut. (Smolander 2020, 357-358.)

3.9 Yhdeksäs viikko

Yhdeksännellä viikolla jatketaan lasten omien kirjojen lukemista. Tavoitteena on saada lukuhetkistä kaikille mielekkäät ja panostaa lukuhetkiin. Pyrin myös selvittämään mistä on onnistunut kirjanlukuhetki tehty.

Tiistai

Pääsiäisen takia uusi viikko alkoi tiistaista. Saimme taas lisää sisältöä kirjakoriimme, kun viime viikolla poissa olleet lapset toivat kirjojaan. Aamupiirillä luettiinkin heti yksi tänään tulleista kirjoista. Lukuhetki sujui ihan mukavasti, tosin osan lapsista oli vaikea keskittyä tarinaan. Tämä on ihan yleistä meidän lukuhetkillä, ja siksi haluaisinkin kehittää kirjalukuhetkiä niin, että kaikki saisivat siitä jotain irti eikä aikuisten huomio menisi vain ryhmänhallintaan ja järjestyksen ylläpitämiseen.

Keskiviikko

Tänään pidettiin aamupiiri ulkona. Pakkasimme mukaan jalkapalloja ja lähdimme läheisen puiston kentälle. Pidettiin lyhyt aamupiiri ennen pelailua, jossa kävimme läpi viikonpäivän ja laskimme paikallaolijoiden lukumäärän. Paluumatkalla bongattiin kevään ensimmäinen voikukka, joka herätti ihastusta monessa pienessä tutkijassa. Tein palloilusta ja bongaamattamme voikukasta postauksen päiväkodin Instagram-tilille.

Torstai

Aamupiirillä kävimme läpi kevätbingon kuvia, ja muistelimme, minkä kevään merkin löysimme pihalta eilispäivänä. Osa lapsista muisti eilisen voikukan ja päädyimme pohtimaan erilaisia värejä, voikukan ollessa keltainen. Katseltiin kevätbingon muita kuvia ja pohdittiin, onko kukaan nähnyt tänä keväänä vielä kuvan asioita. Yksi lapsi muisti nähneensä muurahaisen. Keskustelu johdatti meidät laulamaan hämä-hämä-häkki laulun, joka olikin meidän ryhmän kesto-suosikki viime syksynä. Ulkoilimme lähipuistossa. Kevätbingosta saatiin ruksattua myös linnunlaulu, jota jäätiin kuuntelemaan matkalla puistoon.

Perjantai

Aamupiiri jäi välistä tänään, sillä lapset lähtivät pihan hiekanpoiston tieltä aikaisin ulos ja kävelyille ryhmän lastenhoitajien kanssa. Itse jäin pitämään sak-aikaa, jonka aikana sain laitettua huoltajille Teams-kutsut ensi viikon vasukeskusteluja varten. Etsin myös valmiiksi esiin maanantaita varten 3-vuotisneuvolan lomakkeet ja Kettu-testin lomakkeet. Lepohetkellä meillä oli tiimipalaveri ja käytiin läpi tulevia vasukeskusteluja varten kaikki lapset ja pohdittiin yhdessä, miten olemme onnistuneet tavoitteissamme, jotka asetettiin syksyllä. Näpyttelin taas päiväkodin Instagramiin postauksen kävelystä, jossa he olivat kulkeneet etuperin, takaperin ja sivuttain sekä lisäksi erilaisten eläinten tavoin esimerkiksi pomppien.

Viikkoyhteenveto

Yhdeksännellä viikolla lukeminen jäi vähemmälle ja ulkoilimme huomattavasti enemmän, sillä keväisen lämmin ja aurinkoinen sää helli meitä. Vain yhtenä päivänä ulkoilimme päiväkodin pihalla ja muuten tutustuimme lähiympäristöön nyt, kun lumet olivat lähes kokonaan sulaneet. Kielitietoisuuden näkökulmasta tätä viikkoa ajatellen arvioisin, että kielen kehitystä erityisesti tukivat laulut, joita lauloimme paljon, ja kevätbingossa tuli opittua uusia sanoja, joita toistettiin kuvien kera.

Halusin kuitenkin tällä viikolla vielä selvittää mistä koostuu onnistunut lukuhetki lasten kanssa. Kuten jo neljännellä viikolla lyhyesti kirjoitin, on kirjan lukeminen kielen kehitystä tukeva, vuorovaikutustaitoja, mielikuvitusta ja sanavarastoa kehittävä hetki. (Suvanto & Ukkola 2020, 271). Satujen kautta myös lapsen tunnekieli kehittyy. (Suvanto & Ukkola 2020,

277). Meidän ryhmässä lukuhetket ovat olleet mukaansatempaavia ja hyvinkin vuorovaikutuksellisia. Itse tykkään kysellä lapsilta paljon ja otan myös heidän ihmetyksen aiheet huomioon, vaikka satu olisi kesken.

Kun mietitään satuhetkellä toimintatapoja, jotka tukevat lapsen kielenkehitystä, lähtee kaikki kirjan valinnasta. Kirjan valinnassa tulee huomioida aina minkä ikäiselle lapselle kirjaa luetaan ja mikä on lasten kehitystaso. Lapsi valitsee useimmiten kirjan kuvien perusteella, kun taas aikuinen kaipaa kirjan tarinaan jotain opettavia elementtejä. Taaperoikäisten kanssa kirjan luku perustuu kuvien katseluun ja sanavaraston kartuttamiseen. Yhdessä voidaan tuottaa erilaisten eläinten tai kulkuneuvojen ääniä. Taaperoikäinen jaksaa kuunnella samaa kirjaa useamman kerran. Leikki-ikäisten kanssa tarinan kautta harjoitellaan tapahtumien yhdistämistä syy-seuraussuhteiden kautta. Huomio kannattaa kiinnittää ajalliseen kulkuun kirjassa: mitä tapahtui ensin, mitä tapahtui sitten. (Suvanto & Ukkola 2020, 280-286.)

Usein lapsi kiinnostuu kirjassa jostain mitä aikuinen ei edes tule huomanneeksi, ja lapsi innostuu kertomaan ajatuksiaan ääneen. Tällöin onkin hyvä hetki yhdessä pohtia kiinnostusta herättänyttä asiaa, ja tehdä lukuhetkestä vuorovaikutuksellinen, sen sijaan että lapsi on vain passiivinen kuuntelija (Suvanto & Ukkola 2020, 280-286.) Tilan, jossa lukuhetki pidetään, tulee olla rauhallinen ja ylimääräisten ärsykkeiden tulee olla karsittu ympäristöstä. Tilassa lapset saavat olla rennosti ja esimerkiksi sylissä tai kainalossa. Lukuhetki voi olla vuorovaikutuksellinen, joka aktivoi osapuolia keskusteluun, tai hiljainen hetki, jossa lapsi saa rauhassa keskittyä tarinaan, esimerkiksi ennen nukkumaan menoa. (Suvanto & Ukkola 2020, 284-285.) Olemme mielestämme hienosti huomioineet lasten kysymykset lukuhetkellä. Luulen, että haasteeksi meillä muodostuu lasten suuri ikäjakauma, ja kirjoja voitaisiin lukea jatkossa enemmän pienryhmissä ja vähemmän koko ryhmän kesken, jolloin lukuhetki olisi kaikille mieluisampi ja häiriötekijöiltä välttyttäisiin.

3.10 Kymmenes viikko

Päiväkirjaosuuden viimeinen viikko on pyörähtämässä käyntiin. Kymmenennellä viikolla on lasten varhaiskasvatussuunnitelmien arviointikeskustelut, ja niissä tulee lähes jokaisen lapsen kohdalla arvioitua, miten olemme onnistuneet tukemaan lasten kielen kehitystä. Tulevalla viikolla on erään S2-lapsen kanssa Kettu-testin teko ja 3-vuotislomakkeiden täyttö neuvolaa varten. Tavoitteena tulevalla viikolla on arvioida, onko minulla jäänyt jotain olennaista huomioimatta arjessamme kielitietoisuuden ja lasten kielenkehityksen tukemisen näkökulmasta.

Maanantai

Olin avausvuorossa ja ensimmäisten lasten kanssa rauhassa syliteltiin, muovailtiin ja pujoteltiin puuhelmiä nauhaan. Pujotteluhelmet on erityisen kivoja, kun tulee lasten kanssa toisteltua värejä moneen kertaan. Aamupalan jälkeen juteltiin lastenhoitajan kanssa, että kirjoja

voitaisiin lukea jatkossa enemmän pienryhmissä kuin koko ryhmän kesken. Pohdittiin, että säiden salliessa otetaan kirjoja mukaan keskiviikkona ja torstaina, kun on meidän ryhmän vuoro ulkoilla lähiympäristössä, ja voitaisiin esimerkiksi puistossa jakautua pienryhmiin lukemaan. Ulkoilusta lähdin yhden lapsen kanssa etuajassa sisään tekemään Kettu-testiä. Lepohetkellä oli tiimipalaveri poikkeuksellisesti nyt maanantaina tämän viikon vasukeskusteluiden vuoksi.

Tiistai

Töihin viimeiseen vuoroon tullessani olikin eteisessä jo täysi tohina päällä, kun ensimmäinen pienryhmä oli lähdössä ulos. Jäin oman pienryhmäni kanssa järjestelemään leluja paikoilleen ja laittamaan sängyt valmiiksi lepohetkeä varten. Tänään oli aamu-ulkoilun aikaan työkaverin 50-vuotiskahvitukset, jonka vuoksi kaikki lähtivät ajoissa ulkoilemaan. Koko 7-ryhmäinen päiväkotimme on jakautunut evakkoon remontin tieltä eri paikkoihin, ja nyt pandemiatilanteen ja rajoitusten lievennyttyä voivat muutkin tulla vierailemaan meidän yksikköömme ja kahvittelemaan päiväsankarin kunniaksi.

Lepohetkellä valmistauduin huomisen päivän vasukeskusteluihin lukemalla lasten vasuja ja askarrellessa torstaita varten syntymäpäiväkortin valmiiksi. Iltapäivä meni välipalan jälkeen leikkiessä. Kevyttä kevätvillitystä on havaittavissa ryhmän lapsissa, ja leikkipareja pitääkin miettiä tarkkaan, kun jaetaan lapsia iltapäivän leikkeihin. Kasvattajia on iltapäivisin enää kaksi paikalla, kun aamuvuoro on jo lähtenyt kotiin. Tunnelma pysyy kuitenkin suht rauhallisena, kun osa ryhmästä tekee pöytähommia, esimerkiksi muovailee, piirtää tai pujottelee helmiä, ja osa esimerkiksi koti- tai autoleikissä. Oman lisämausteen iltapäiviin tuo myös pyllypesut, jolloin aikuinen jää yksin koko ryhmän kanssa.

Keskiviikko

Tänään oli tarkoitus pitää koko päivä vasu- ja siirtokeskusteluja huoltajien kanssa, mutta heti töihin tullessani selvisi, että sijaiseni olikin sairastunut. Se sekoitti heti pakkaa ja tuli ylimääräistä säättöä. Lähdin kuitenkin pitämään normaalisti keskusteluja, johon osallistui huoltajien lisäksi myös tulevan ryhmän kasvattaja. Kaikki ryhmämme 3-vuotiaat ja kesän tai alkusyksyn aikana 3 vuotta täyttävät siirtyvät toiseen ryhmään kesän jälkeen. Keskustelujen välissä oli 10 minuutin tauko, jonka aikana oli tarkoitus kirjoittaa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman arviointeja varhaiskasvatuksen sähköiseen järjestelmään, mutta käytin ajan käydessäni ryhmässä katsomassa, onko uutta sijaista saatu ja auttamassa. Kaikki kirjaamiset jäivät siis toiselle päivälle, sillä menin iltapäivällä kahdeksan keskustelun jälkeen ryhmään.

Torstai

Vietimme aamupiirillä lapsen syntymäpäiviä. Perinteisesti lapsi sai valita posteljoonin, joka toi kortin hänelle meidän laulaessa posteljooni-laulua. Lapsi sai myös puhaltaa leikkikakusta kynttilän, lauloimme onnittelulaulun ja huusimme kolme kertaa onnea, sillä lapsi täytti kolme vuotta. Katsoimme ja kuuntelimme YouTubesta animaation, jolla laulettiin lapsen äidinkielellä onnittelulaulu. Puhuin lapsille siitä, että maailmassa on monta eri kieltä ja me Suomessa puhutaan suomen kieltä, mutta monella, kuten päivänsankarillamme, on joku toinen kieli mitä puhuu kotona vanhempien ja sisarusten kanssa.

Perjantai

Vietimme vappukarkeloita päiväkodin pihalla. Olimme tilanneet kunnan vapaapalokunnan paloautoineen paikalle, ja pääsimme lasten kanssa ihmettelemään paloautoa. Lapset söivät kotoa tuomiaan eväitä ja saippuakuplakone ampui tuhansia saippuakuplia taivaalle. Musiikki rai-kasi ja aurinko paistoi. Oli hauska ja iloinen tapahtuma.

Iltapäivällä minulla oli tarkoitus olla loput lasten vasujen arviointikeskusteluista, mutta ääneni oli täysin lähtenyt, ja jouduin peruuttamaan ne. Käytin varatun ajan kuitenkin kaikkien vasujen kirjaamiselle ja lähetin huoltajille viestit, että arvioinnit ovat luettavissa ja voimme keskustella myöhemmin.

Äänen lähteminen oli henkisesti tosi raskasta. Sain kokea miltä tuntuu, kun ei ole keinoa kommunikoida toisten kanssa eikä saa sanottua asioita, joita haluaisi. Olo oli melko avuton, vaikka kokemus oli myös opettavainen. Olin vain aamupäivän ryhmässä ja heti lounaan jälkeen lähdin kirjaamaan vasuja, joten sain lepuuttaa ääntäni.

Viikkoyhteenveto

Huojentava ja kummallinen ajatus, että päiväkirjaopinnäytetyön kymmenen viikkoa ovat nyt takana päin. En ehkä vielä ihan ole sisäistänytään asiaa, kun olen niin tiiviisti päivittäin kirjoittanut ja suunnitellut työpäiviäni ”opinnäytetyösilmälasiin” kautta.

Tämä viimeinenkin viikko oli kiireinen ja täynnä muuttuvia tilanteita. Mieleen jäi onnistumisen tunne S2-lapsen syntymäpäivien vietosta, kun kuuntelimme onnittelulaulun hänen äidinkielellään. Hän ei osannut kommentoida sitä mitenkään, mutta näin hänen ilmeistään ja eleistään, että hän oli kuitenkin hyvin yllättynyt ja ilahtunut. Tavoitteena tällä viikolla oli arvioida, onko minulla jäänyt jotain olennaista huomaamatta kielitietoisuuden näkökulmasta. Mitään uutta en arjestamme sen suhteen oivaltanut. Sen sijaan yksi suurimmista oivalluksista tällä viikolla syntyi, kun menetin oman ääneni. Miten avuton sitä onkaan, kun ei saa ilmaista itseään ja sanoa mitä ajattelee.

Se, että meillä kaikilla on ääni, joka kuuluu, on valtaa. Vallalla tarkoitetaan sitä, että pystymme vaikuttamaan ympärillämme tapahtuviin asioihin. Kaikilla tulisi olla mahdollisuus vaikuttaa itseämme koskeviin asioihin ja päätöksentekoon. Jotta pystymme tuomaan itseämme ja ajatuksiamme esille, tarvitsemme kielen. Kielen, jolla tulemme ymmärretyksi ympäristösämme. Kun lapselle opetetaan kieltä, hän saa myös vallan. Jos emme osaa kieltä, olemme toisen vallan alla. Hyvä esimerkki on leikki-tilanne päiväkodissa, jossa suomea äidinkielenään puhuva ja suomea vasta opetteleva lapsi leikkivät yhdessä, kenellä on valta leikissä? Kuka päättää mitä leikissä tapahtuu? (Malinen 2019, 75-76, 79.)

Varhaiskasvatuksessa aikuisen tehtävä on huolehtia siitä, että jokaisella lapsella on kieli, jolla tuoda omia ajatuksiaan julki ja jolla lapsi pystyy ilmaisemaan itseään. Varhaiskasvatuksessa tulee tarjota päivittäin erilaisia tapoja kehittää omaa kielenkehitystä ja kielitaitoa, jokaisen omista lähtökohdistaan. Jokaisen lapsen ääni tulee saada kuulua. (Malinen 2019, 80.)

4 Yhteenveto ja pohdinta

Takana on kymmenen hyvin intensiivistä viikkoa kielitietoisuuden ja lasten kielenkehityksen maailmassa. Tarkemmin sanottuna sukellukseni kielitietoisuuteen tapahtui jo muutamia viikkoja ennen varsinaisen päiväkirjaosuuden raportointia, kun opinnäytetyöni oli mietintä- ja suunnitteluvaiheessa. Siitä lähtien olen havainnoinut työtäni kielitietoisuuden näkökulmasta. Päivittäin, lukuisissa tilanteissa olen havahtunut oivaltamaan kielitietoisuutta tukevien elementtien olevan läsnä, vaikka ehkä aiemmin en olisi kiinnittänyt asiaan sen kummempaa huomiota.

4.1 Tavoitteiden toteutuminen

Opinnäytetyöni tavoitteina oli tarkastella alle 3-vuotiaan lapsen kielen kehitystä sekä kielitietoisuutta varhaiskasvatuksessa. Tarkoitukseni oli havainnoida ja selvittää, miten kielitietoisuus näkyy päiväkodin arjessa ja millä keinoilla tai menetelmillä varhaiskasvattaja voi vaikuttaa lapsen kielen kehityksen tukemiseen sekä miten kielitietoista pedagogiikkaa voitaisiin hyödyntää käytännön työssä päiväkodissa.

Aloin näiden viikkojen aikana näkemään kielitietoisuutta tilanteissa, jotka olin aiemmin kokenut lähinnä perushoitotilanteena tai tavallisena leikki-tilanteena. Havaintojeni perusteella kielitietoisuus on läsnä ihan kaikessa mitä me kasvattajat varhaiskasvatuksessa teemme lasten kanssa. Oli kyse sitten pukemis- ruokailu- tai leikki-tilanteesta, tulee sanoitettua asioita, esineitä ja tunteita, tai käytyä läpi erilaisia vaatekappaleita ja ruokia sekä niiden värejä, muotoja ja lukumääriä.

Kieltä voidaan helposti pitää itsestään selvänä asiana, joka vain kulkee mukana paikasta toiseen. Osaltaan tähän ajattelutapaan saattaa vaikuttaa se, että kieli on niin lähellä meitä joka päivä. Kieli on jatkuvasti muotoutuva, erilainen joka päivä. Me kaikki teemme kielen, jota puhumme, ja vaikutamme siihen, millaiseksi kieli muotoutuu. Kaikilla arkisilla tilanteilla on vaikutus siihen, miten kieli kehittyy, muotoutuu tai uudistuu. Kieli on läsnä kaikessa mitä näemme, kuin linssi, jonka läpi katsomme. Näemme asioita, esineitä, ihmisiä ja värejä, ja kielen avulla pystymme luokittelemaan niitä. Kielitietoisuus on juuri sitä - kielen näkyväksi tekemistä. (Malinen 2019, 13-15.)

Asettamani tavoitteet opinnäytetyölle täyttyivät mielestäni upeasti. Vaikka päivät olivat vaihtelevia ja aikaa meni paljon asioihin, jotka eivät sisällyneet suunnitelmiin, näkyi kielitietoisuus ryhmämme toiminnassa päivittäin. Aiemmin mainitsemani perushoito- ja leikki-tilanteiden lisäksi aamupiiri, jonne lähes joka aamu kokoonnutaan, on oiva paikka kielitietoisuuden toteuttamiseen. Viikonpäivät, värit ja säätilat käydään päivittäin läpi kuvien avulla ja useaan kertaan toistettuna. Monikielisten lasten äidinkielen voidaan tutustua ja lisätä näin myös arvostavaa suhtautumista jokaisen kielelliseen taustaan ja kulttuuriin.

Kirjojen lukeminen on yksi helppo ja konkreettinen keino tukea lasten kielenkehitystä ja edistää kielitietoista varhaiskasvatusta. Kirjojen lukemista pyrin lisäämään, ja siinäkin onnistuttiin, kun keksimme pyytää perheiltä lapsen itse valitseman kirjan mukaan päiväkotiin. Lukutaito Suomessa heikkenee ja siitä on pitkään oltu huolissaan. Jopa lukeminen päiväkodeissa on vähentynyt. Varhaiskasvatuksessa voidaan tehdä paljon lukuinnon tartuttamiseksi. Lukevat aikuiset ovat todennäköisimmin ennen olleet lapsia, joille on luettu. (Malinen 2019, 152.) Myös Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 42) viitataan kielen asemaan yhtenä varhaiskasvatuksen oppimistavoitteena.

”Henkilöstön tehtävänä on herättää ja lisätä lasten kiinnostusta suullista ja kirjoitettua kieltä sekä vähitellen myös lukemista ja kirjoittamista kohtaan. Kielen havainnoinnin ja tutkimisen avulla suunnataan lasten huomiota sanojen merkityksistä kielen muotoihin ja rakenteisiin, kuten sanoihin, tavuihin ja äänteisiin.” (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 42.)

Vuorovaikutuksella on suuri merkitys niin varhaiskasvatuksessa yleensä, kuin kielitietoisuutta-kin tarkastellessa. Ryhmämme kaikki kasvattajat ovat aktiivisessa, lämpimässä vuorovaikutuksessa lasten kanssa. Ammattinimikkeestä riippumatta pedagogiikka näkyy meidän kaikkien työotteissamme, ja tapamme toimia on kokopäiväpedagogiikan mukainen. Osaamme siis hyödyntää siirtymätilanteet oppimistilanteiksi ja näemme mahdollisuuksia uhkien sijaan. Uskon että opinnäytetyöprosessini on opettanut myös tiimiäni, sillä olen jakanut tietoa myös heidän kanssaan viikoittaisissa tiimipalaverissa. Toivon, että tämän opinnäytetyön lukijat saavat myös vinkkejä käytäntöön kielitietoisuudesta. Tulen antamaan opinnäytetyöni luettavaksi yk-

sikköni, ja toivon sen avartavan mahdollisimman monen kasvattajan näkemyksiä kielitietoisuudesta. Selvää on, että aiheen valinta opinnäytetyölleni oli oikein onnistunut ja koen että aiheen käsittely oli tarpeellista.

4.2 Ammatillinen kehittyminen

Kuluneiden viikkojen aikana olen laajentanut tietämystäni ja käsityksiäni lasten kielenkehityksestä ja sen tukemisesta. Vaikka lapsen kielenkehityksen tukeminen ja kielitietoisuuden edistäminen ovat olleet minulle arkipäivää työtehtävissäni, opin aiheesta valtavasti lisää opinnäytetyöprosessin aikana. Tietoperustani aiheesta on vahvistunut tiedonhau, kirjallisuuteen perehtymisen ja havaintojeni ansiosta.

Kuten opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa pohdin, on ammatillinen identiteettini vielä kehittymässä. Koen tämän kymmenen viikon jakson kohottaneen ammatillista itsevarmuuttani ja lisänneen uskoa kykyihini toimia tehtävissäni. Varmuus näkyy heti kyvyissäni suunnitella, arvioida ja kehittää toimintaa. Osaan perustella päätöksiäni ja ratkaisujani paremmin.

Näen nyt yhä selkeämmin kielitietoisuuden merkityksen varhaiskasvatuksessa. Voin hyvin nähdä, että terminä kielitietoisuus saattaa säikäyttää ja helposti voidaan ajatella sen olevan vain jokin uusi, pakollinen ja jäykkä asia varhaiskasvatuksen henkilöstölle omaksua ja ottaa käyttöön. Kiireisen arjen keskellä saatetaan ajatella, ettei välttämättä ole aikaa kielitietoisuudelle. Havaintojeni perusteella kielitietoisuus on kuitenkin asia, jonka ihan jokainen varhaiskasvattaja voi omaksua ja ottaa käytäntöön, lisäämättä työn taakkaa tai viemättä yhtään enempää aikaa muulta.

4.3 Kehittämistyön jatkaminen

Kymmenen viikkoa on melko lyhyt aika kehittämistyölle, joten tämä kehittämistyö ehdottomasti tulee jatkumaan myös opinnäytetyöprosessin jälkeen. Oman ryhmäni osalta lähtötilanteemme oli jo kovin hyvä, mutta kehitettävää silti löytyy.

Ehdottomasti tulemme entisestään lisäämään lukemista, tekemään lukemisesta houkuttavaa ja sisällyttämään lukemisen uusiin, erilaisiin tilanteisiin. Oman kirjan tuominen voisi olla sallittua ja toivottavaa aina, eikä ainoastaan teemaviikkoina. Ryhmämme toimintaympäristö on jo kuvitettu ja sanoitettu osittain, joten näitä voitaisiin vielä lisätä entisestään. Pienryhmätoiminta on meille päivittäistä, ja pienryhmissä toimimalla siirtymätilanteisiin luodaan rauhallinen ja kiireetön ilmapiiri. Pienryhmät mahdollistavat myös kokopäiväpedagogiikan, ja kielitietoisuuden toimintatavan myös siirtymätilanteissa.

Ajattelen, että varhaiskasvatuksen kentällä ei olisi pahitteeksi lisätä tietoisuutta kielitietoisuudesta koulutuksien ja muiden materiaalien avulla. Koulutusten avulla havahtuu ajattelemaan asioita uusista näkökulmista usein hektisen arjen keskellä. Jos kasvattajatiimistä edes

yksi pääsisi koulutukseen, tämä voisi tuoda tiimilleen uusia ja raikkaita ajatuksia. Meillä Tuusulan kunnassa olen ilokseni huomannut, että koulutuksia on usein ja olen itsekin ollut yhdessä kielitietoisuutta käsittelevässä koulutusaamussa.

Toivon, että varhaiskasvatuksessa pidettäisiin mielessä se, että kirjoja ei lueta vain lukemisen ilosta vaan sillä on merkitystä myös kielitietoisuuden ja lasten kielenkehityksen näkökulmasta. Muistettaisiin, että myös pukeutumistilanne voi olla lapselle oppimistilanne, joka tukee muiden taitojen harjoittelun lisäksi hänen sanavarastonsa karttumista. Kiinnitettäisiin huomiota siihen, miten olemme vuorovaikutuksessa toinen toistemme kanssa, miten puhumme ja millaisia sanoja käytämme. Nähtäisiin myös rikkautena toista kieltä äidinkielenään puhuvat lapset, kun saadaan mahdollisuus tutustua heidän kulttuuriinsa ja kieleensä.

Lähteet

Painetut

Ahonen, L. & Roos, P. 2021. Untuvikot - Alle 3-vuotiaiden pedagogiikka. Jyväskylä: PS-kustannus.

Lappalainen, M. 2017. Hei, me laulupiirretään! Laulupiirtämisen menetelmä monialaisen oppimisen ja vuorovaikutuksen tukena. Helsinki: Laulau Oy.

Leskisenoja, E. 2019. Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa - Toteuta käytännössä. 2. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Malinen, H. 2019. Anna lapselle ääni - kieli- ja kulttuuritietoisuuden voima varhaiskasvatuksessa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Mattinen, A. & Hannula-Sormunen, M. 2020. Lapsen matemaattinen maailma ja ajattelu. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.). Varhaiskasvatuksen käsikirja. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Smolander, S. 2020. Monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kasvaminen. Teoksessa Niemitalo-Haapola E., Haapala, S. ja Ukkola, S. (toim.) Lapsen kielenkehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.

Stolt, S. & Salmi, P. 2020. Sanaston kehitys. Teoksessa Niemitalo-Haapola E., Haapala, S. ja Ukkola, S. (toim.) Lapsen kielenkehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.

Turja, L. 2020. Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.). Varhaiskasvatuksen käsikirja. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Viljamaa, E. & Yliherra, A. 2020. Leikki on kaikki. Teoksessa Niemitalo-Haapola E., Haapala, S. ja Ukkola, S. (toim.) Lapsen kielenkehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.

Sähköiset

KieliPeda-työväline 2020. Turun Yliopisto. https://www.utu.fi/sites/default/files/media/Kielipeda_tyovaline.pdf

Language & Communication Care Oy 2022. Kettu-testi. <https://lacocare.fi/kettu-testi/>

Opettajana varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa 2020. OAJ - Opetusalan ammattijärjestö. Viitattu 6.2.2022. <https://www.oaj.fi/arjessa/mita-opettajan-tyo-on/opettajana-varhaiskasvatuksessa-ja-esiopetuksessa/>

Positiivinen kasvatus. 2021. Positiivinen kasvatus päihinänkuoressa. Viitattu 6.2.2022. <https://positiivinenkasvatus.fi/positiivinen-kasvatus-pahkinan-kuoressa/>

Salminen, J. 2017. Kasvattaja lasten kehityksen ja oppimisen tukijana. Teoksessa Koivula, M. & Siippanen, A. (toim.). Valloittava varhaiskasvatus. E-kirja. Tampere: Vastapaino.

TaikaKultsu 2022. https://www.tuusulankulttuurikasvatus.fi/index.tpl?sivu_id=9007

Tuusulan varhaiskasvatussuunnitelma 2019. https://www.tuusula.fi/tuusula/attachments/text_editor/34449.pdf?check-sum=afef077068674d6841357269d956e215&name=Tuusulan_Varhaiskasvatussuunnitelma_2019

Varhaiskasvatustuki 540/2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>

Varhaiskasvatuksen opettajia koskevat työaikamääräykset 2019. OAJ - Opetusalan ammattijärjestö. Viitattu 21.2.2022. https://www.oaj.fi/globalassets/julkaisut/2019/vaka-tyoika-esite_1_2019.pdf

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Määräykset ja ohjeet 2018:3a. Opetushallitus. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

Kuviot

Kuvio 1: Varhaiskasvatuksen sidosryhmät.	9
---	---